

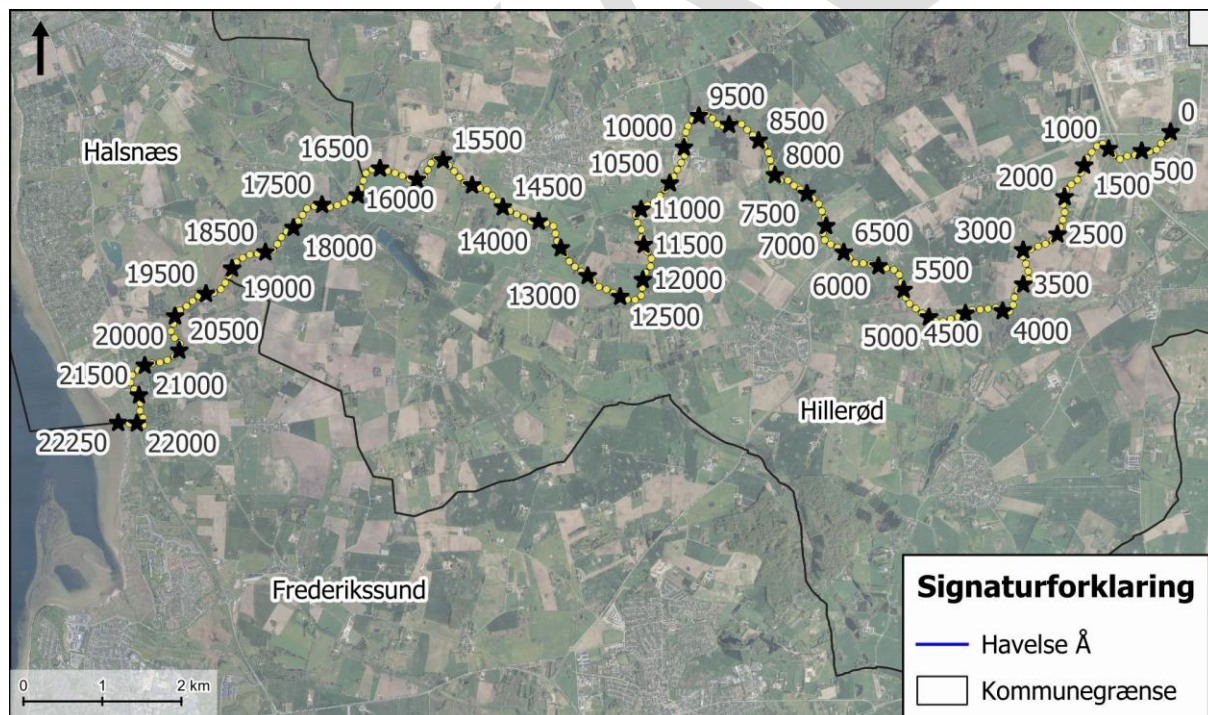
HILLERØD, FREDERIKSSUND OG HALSNÆS KOMMUNER

MILJØRAPPORT

REVISION AF REGULATIV FOR HAVELSE Å

Dato: 2025

KLIK OG SKRIV FORTROLIGHED

Projektnavn: Miljørapport for revision af Regulativ for Havelse Å
WSP projektnr.: 22006396
Projektleder: Stine Kjær Petersen
Udarbejdet af: Stine Kjær Petersen og Ida Drastrup Anthon
Kvalitetssikret af: Matin Barsøe Nielsen
Godkendt af: Troels Christiansen

INDHOLD

1	INDLEDNING	5
1.1	BESKRIVELSE AF PLANEN	5
1.2	IKKE TEKNISK RESUMÉ	5
1.3	LOVGRUNDLAG	6
1.4	AFGRÆNSNING AF MILJØVURDERINGEN	7
1.5	RAPPORTENS OPBYGNING	8
1.6	VURDERINGSMETODE	8
1.7	ALTERNATIVER OG REFERENCESCENARIO	9
1.8	MANGLENDE OPLYSNINGER	10
1.8.1	Vegetationsundersøgelse	10
2	FORHOLD TIL ANDEN PLANLÆGNING	12
2.1	KOMMUNEPLAN	12
2.2	SPILDEVANDSPLAN	12
2.3	VANDOMRÅDEPLANERNE 2021-2027	13
2.4	UDSÆTNINGSPLANER	13
3	POTENTIELLE PÅVIRKNINGER	14
3.1	GRØDESKÆRINGSPRAKSIS	14
3.1.1	Grøde-pincet	15
3.2	BEPLANTNING LANGS HAVESE Å	15
3.3	OPRENSNING	16
3.4	TØMNING AF SANDFANG	16
3.5	OPLÆGNING AF MATERIALE	16
3.6	VEDLIGEHOLDELSE AF UDLØB TIL ROSKILDE FJORD	16
4	MILJØVURDERING	17
4.1	OVERFLADEVAND	17
4.1.1	Lovgivning og miljømål	17
4.1.2	Metode	19
4.1.3	Eksisterende forhold	19
4.1.4	Vurdering	20
4.2	NATURA 2000	26

4.2.1	Lovgivning og målsætning	26
4.2.2	Metode.....	26
4.2.3	Eksisterende forhold	27
4.2.4	Vurdering af påvirkning af Natura 2000-område nr. 136.....	30
4.3	BILAG IV-ARTER	36
4.3.1	Lovgivning og målsætning	36
4.3.2	Metode.....	36
4.3.3	Eksisterende forhold	37
4.3.4	Vurdering	39
4.4	DYRE- OG PLANTELIV HERUNDER § 3-BESKYTTEDE NATUR.....	42
4.4.1	Lovgivning	42
4.4.2	Metode.....	43
4.4.3	Eksisterende forhold	43
4.4.4	Vurdering	45
4.5	FREDNING AF HAVELSE MØLLE	50
4.5.1	Lovgivning	50
4.5.2	Metode.....	50
4.5.3	Eksisterende forhold	51
4.5.4	Vurdering	52
5	AFVÆRGEFORANSTALTNINGER.....	53
6	KUMULATIVE EFFEKTER.....	54
7	OPSUMMERING AF HOVEDKONKLUSIONER	55
8	REFERENCER.....	56

BILAG

Bilag 1 Afgrænsningsnotat til Miljørapport inkl. hvidbog

Bilag 2 Vegetationsundersøgelse, WSP juli 2025, rev. maj 2026

1 INDLEDNING

Hillerød, Halsnæs og Frederikssund Kommuner (herefter myndigheden) reviderer vandløbsregulativet for Havelse Å, da det nuværende regulativ ikke længere er tidssvarende.

Det reviderede vandløbsregulativ erstatter det forudgående regulativ for Havelse Å fra 1992 og indarbejder reguleringsafgørelser, der er truffet for vandløbet i perioden fra 1992 til nu.

Et vandløbsregulativ er en plan omfattet af bestemmelserne i Miljøvurderingsloven, og skal derfor miljøvurderes efter miljøvurderingslovens bestemmelser.

1.1 Beskrivelse af planen

Et regulativ for et offentligt vandløb er et retsgyldigt dokument udarbejdet af myndigheden, der fungerer som en kontrakt mellem myndighed og bredejere, hvor begge parter rettigheder og forpligtelser i forhold til vandløbet beskrives, herunder miljøhensyn, drift og adgang.

Havelse Å strækker sig fra begyndelsespunktet i Hillerød syd til udløbet i Roskilde Fjord og løber gennem tre kommuner: Hillerød, Frederikssund og Halsnæs, som derfor deler myndighedsansvaret.

Det reviderede regulativ indeholder bl.a. beskrivelser af vandløbets skikkelse og administrative bestemmelser gældende for Havelse Å, herunder bredejernes forpligtelser og vedligeholdelsesarbejdet i vandløbet.

Havelse Å er et målsat vandløb, og de gældende bestemmelser om grødeskæring fra 1992 lever ikke op til kravet om, at *myndigheden skal forebygge forringelse af tilstanden for overfladevandområder og sikre opfyldelsen af de miljømål¹*, der følger af implementeringen af EU's Vandrammedirektiv i dansk lovgivning.

Med revisionen af regulativet for Havelse Å indføres derfor en mere differentieret og målrettet grødeskæringspraksis, som imødekommer kravet i indsatsbekendtgørelsen § 8.

Den ændrede grødeskæringspraksis kan potentielt påvirke vandløbet og de omkringliggende arealer og vil derfor være omdrejningspunkt for denne miljøvurdering.

1.2 Ikke teknisk resumé

Kommunerne Hillerød, Frederikssund og Halsnæs har opdateret bestemmelserne for vedligeholdelse af Havelse Å, fordi de gamle bestemmelser i regulativet fra 1992 ikke lever op til kravene om at beskytte vandmiljøet.

Havelse Å løber fra Hillerød til Roskilde Fjord gennem tre kommuner, som deler ansvaret for vandløbet.

Det nye regulativ ændrer især måden, grødeskæring i vandløbet (fjernelse af vandplanter) udføres på. Tidligere blev grøden skåret tre gange om året, men fremover sker det kun én gang om året og på en mere skånsom

¹ § 8 i Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter, BEK nr 797 af 13/06/2023

måde. Brinkerne (siderne af vandløbet) slås til gengæld to gange om året for at give bedre lysforhold og skabe mere variation i naturen, samt at sikre vandløbets afvandingsevne ved de store afstrømninger.

Miljøvurderingen viser:

- Ændringerne forbedrer forholdene for vandplanter, fisk og smådyr, og er ikke til hinder for opfyldelse af miljømålene i de gældende vandområdeplaner.
- Natura 2000-område nr. 136 (Roskilde Fjord og Jægerspris Nordskov) påvirkes ikke.
- Bilag IV-arter som fx odder, bæver og visse padder vurderes ikke at blive negativt påvirket
- Den økologiske funktionalitet for bilag IV arter i og omkring Havelse Å opretholdes
- Fredningen ved Havelse Mølle respekteres.
- Der er ingen øget risiko for oversvømmelser eller dårligere afvanding af marker.

Samlet konklusion: De nye bestemmelser er bedre for naturen og vandløbets økologiske tilstand, og medfører ingen væsentlige negative miljøpåvirkninger.

1.3 Lovgrundlag

Miljøvurderingen af forslag til vandløbsregulativ for Havelse Å, gennemføres i medfør af Miljøvurderingsloven². Lovens formål er at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau og at bidrage til integrationen af miljøhensyn under udarbejdelsen og vedtagelsen af planer og programmer og ved tilladelse til projekter med henblik på at fremme en bæredygtig udvikling ved, at der bliver gennemført en miljøvurdering af planer, programmer og projekter, som kan få væsentlig indvirkning på miljøet.

Vandløbsregulativer er en plan i miljøvurderingslovens forstand og er derfor omfattet af bestemmelserne i Miljøvurderingsloven. Der er derfor obligatorisk krav om, at der foretages en miljøvurdering i forbindelse med revision af regulativ for Havelse Å.

Ifølge lovens §2 stk. 1, nr. 1, finder loven anvendelse på planer og programmer:

*a) som fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til projekter **eller** medfører krav om en vurdering af virkningen på et internationalt naturbeskyttelsesområde under hensyntagen til områdets bevaringsmålsætninger **og***

b) som udarbejdes eller vedtages af en myndighed, udarbejdes med henblik på Folketingets vedtagelse af planer og programmer via en lovgivningsprocedure og udarbejdes i henhold til love, administrative retsfor skrifter eller administrative beslutninger

² LBK nr 4 af 03/01/2023 Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

Det fremgår af Vejledningen til miljøvurderingsloven afsnit 2.3 samt konkrete klagenævnsafgørelser^{3,4}, at vandløbsregulativer opfattes som en plan, der er omfattet af loven.

Efter lovens § 8 skal myndigheden gennemføre en miljøvurdering af planer, hvor disse

1) udarbejdes inden for landbrug, skovbrug, fiskeri, energi, industri, transport, affaldshåndtering, vandforvaltning, telekommunikation, turisme, fysisk planlægning og arealanvendelse og fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til de projekter, der er omfattet af bilag 1 og 2, eller

2) medfører krav om en vurdering af virkningen på et internationalt naturbeskyttelsesområde under hensyntagen til områdets bevaringsmålsætninger.

Vandløbsregulativet for Havelse Å er en plan, som rummer både fysisk planlægning og arealanvendelse. Desuden er regulativet underlagt krav om vurdering af virkningen på internationale naturbeskyttelsesområder jf. habitatbekendtgørelsen.

Myndigheden vurderer at vandløbsregulativet er omfattet af miljøvurderingsloven § 8 stk. 1 og har derfor igangsat en miljøvurdering.

Miljøvurderingen baseres på det vidensniveau, som med rimelighed kan forlanges med hensyntagen til den aktuelle viden og gængse vurderingsmetoder og til, hvor detaljeret planen er og hvor i planhierarkiet planen befinder sig⁵. Forud for miljøvurdering af regulativrevisionen har myndigheden afgrænset indholdet i miljørapporten jf. lovens §11.

1.4 Afgrænsning af miljøvurderingen

Myndigheden har jf. miljøvurderingslovens §11 gennemført en afgrænsning af miljøvurderingens (miljørapportens) indhold.

WSP har på vegne af myndigheden udarbejdet et afgrænsningsnotat, der fastlægger de væsentlige forhold, som beskrives, analyseres og vurderes i miljørapporten, samt fastlægger et egnet detaljeringsniveau for den konkrete miljøvurdering. I notatet tages der ligeledes stilling til, om vurdering af alternativer er relevant.

Afgrænsningsnotatet tager udgangspunkt i lovens bilag 4 og inddrager de forskellige dele af miljøbegrebet og anvisninger beskrevet i vejledningen om miljøvurdering afsnit 4.2.3.

Afgrænsningsnotatet er vedlagt miljørapporten, Bilag 1.

3 Miljø og Fødevareklagenævnet 2020: Miljø og Fødevareklagenævnets afgørelse, sag 18/05389, Ophævelse og hjemvisning af regulativ for Maglemose Å i Slagelse Kommune

4 Miljø og Fødevareklagenævnet 2020: Miljø og Fødevareklagenævnets afgørelse, 18/05669, Ophævelse i sag om vedtagelse af fællesregulativ for offentlige vandløb i Nordfyns Kommune

⁵ Vejledningen til miljøvurderingsloven afsnit 4.1.4.

Høring af afgrænsningsnotat

Myndigheden skal ifølge miljøvurderingslovens §32, stk. 1, pkt. 2 foretage en høring af de berørte myndigheder forud for den endelige afgrænsning og miljøvurdering af miljørapporten.

Myndigheden har derfor haft afgrænsningsnotatet i offentlig høring fra den 16. april til 14. maj 2025. I høringsperioden blev der modtaget 6 høringssvar.

På baggrund af høringssvarene præciseres det at:

- Miljøemnet "overfladevand" også omhandler afvandingsmæssige konsekvenser af regulativet.
- Miljøvurderingen skal beskrive muligheden for at påvirke artssammensætningen både på brinker og i vandløbet ved vedligeholdelsesmetoden.
- Evt. ændring i vedligeholdelsespraksis skal vurderes i forhold til påvirkning af vandløbsnære § 3 arealer.

Høringssvaret vurderes ikke at give anledning til større ændringer i forhold til myndighedens afgrænsning af rapportens indhold.

Miljøemner der skal indgå i miljørapporten

Ifølge afgrænsningsnotatet (Bilag 1) er det vurderet at følgende miljøemner skal indgå i miljørapporten:

- Overfladevand herunder målopfyldelse af vandområdeplaner
- Den biologiske mangfoldighed (biodiversitet)
- Dyre- og planteliv
- Naturbeskyttelse herunder Natura 2000, Bilag IV og §3-beskyttet natur
- Fredning af Havelse Mølle

1.5 Rapportens opbygning

Miljørapporten er struktureret med udgangspunkt i de væsentlige miljøemner, som er identificeret i det udarbejdede afgrænsningsnotat, der fastlægger indholdet af miljørapporten (se Bilag 1).

For hvert miljøemne gennemgås den gældende lovgivning, metode og områdets eksisterende forhold samt de indholdsmæssige ændringer i regulativet, der potentielt kan påvirke miljøet i og omkring Havelse Å.

1.6 Vurderingsmetode

Vurderingen af miljøpåvirkningerne er gennemført i overensstemmelse med gældende lovgivning og baserer sig på både kvalitative og kvantitative oplysninger.

Der er anvendt en metodik, der sikrer, at vurderingen af miljøpåvirkningerne bygger på ensartede termer for at øge gennemsigtigheden i de udførte miljøvurderinger:

Ingen/ubetydelig påvirkning:

Påvirkninger, der er lokalt afgrænsede, ukomplicerede, kortvarige eller uden langtidseffekt og helt uden irreversible effekter.

eller

Der forekommer ingen påvirkning i forhold til referencescenariet. Det er ikke nødvendigt at foretage justeringer af planen eller indarbejde forudsætninger for den videre planlægning.

Mindre påvirkning:

Påvirkninger, som kan have et vist omfang eller kompleksitet, en varighed ud over helt kortvarige effekter, og som har en vis sandsynlighed for at indtræde, men med stor sandsynlighed ikke medfører irreversible skader. Det er ikke nødvendigt at foretage justeringer i planen eller indarbejde forudsætninger for den videre planlægning.

Moderat påvirkning:

Påvirkninger, som enten har et relativt stort omfang eller langvarig karakter, forekommer med tilbagevendende hyppighed, eller er relativt sandsynlige, og eventuelt kan give visse irreversible men helt lokale skader. Det kan overvejes, om der bør foretages ændringer i planen for at afværge påvirkningen, og om der er planmæssige forhold, som skal medtages i den videre planlægning.

Omfattende/væsentlig påvirkning:

Påvirkninger, som har stort omfang og/eller langvarig karakter, forekommer hyppigt eller er sandsynlige, og der vil være mulighed for irreversible skader i betydeligt omfang. Det kan overvejes, om der bør foretages ændringer i planen for at afværge påvirkningen, og om der er planmæssige forhold, som skal medtages i den videre planlægning.

I afsnittene overfladevand (målopfyldelse jf. vandområdeplanerne), Natura 2000 og Bilag IV-arter er *en væsentlig påvirkning* vurderet ift. at forringe/forhindre målopfyldelse og skadesbegrebet⁶.

1.7 Alternativer og referencescenarie

Miljørapporten skal ifølge miljøvurderingsloven kapitel 5, redegøre for alternativer, herunder referencescenariet (0-alternativet).

⁶ Iht. Miljøskadeloven, LBK nr 923 af 18/06/2024

Alternativer

Forud for revisionen er der foretaget en vegetationsundersøgelse i Havelse Å for at belyse tilstanden for vandløbets planter og få en ekspertvurdering af, hvordan vandløbet bør vedligeholdes for at forebygge forringelse af tilstanden og sikre målopfyldelse⁷.

Det reviderede regulativ følger eksperternes anbefaling til fremtidig vedligeholdelse (grødeskæring). Der vurderes ikke at være alternativer til den valgte vedligeholdelse, som lever op til indsatsbekendtgørelsens § 8. Derfor vil der ikke indgå planmæssige-alternativer til det nye regulativ for Havelse Å i miljøvurderingen.

Referencescenarie

Referencescenariet i miljøvurderingen er en situation, hvor det reviderede vandløbsregulativ ikke vedtages. Vedtages det reviderede vandløbsregulativ ikke, vil administration af vandløbet, herunder vedligeholdelse, følge det gældende vandløbsregulativ fra 1992, som ikke er tidssvarende. Ved referencescenariet er det derfor vurderingen, at der ikke vil kunne opnås målopfyldelse.

1.8 Manglende oplysninger

I forbindelse med regulativrevisionen er der foretaget en vegetationsundersøgelse af Havelse Å, da tilstanden af vandplanter var ukendt. Det vurderes, at det tekniske og videnskabelige grundlag for miljøvurderingen derudover har været tilstrækkelig.

1.8.1 Vegetationsundersøgelse

Vegetationen i Havelse Å er i juli 2025 blevet undersøgt af WSP. Undersøgelsen havde fokus på dækningsgrad og hyppighed af undervandsvegetation. Undersøgelsen inkluderer anbefaling til fremtidig grønne skæringspraksis baseret på erfaringer fra Assens kommune (Assens-forsøget) (Annette Baattrup-Pedersen, 2024) og har dannet grundlag for regulativets ændrede grønne skæringspraksis. Se resultater, vurderinger og anbefalinger fra vegetationsundersøgelsen i Bilag 2.

Resultater og vurderinger

Havelse Å er karakteriseret ved et dybt nedskåret og kanaliseret profil med stejle brinker og begrænset kontakt til det omgivende terræn. Vegetationsundersøgelsen viser, at brinkerne domineres af højt voksende og næringskrævende arter, som skygger bredzonen og hæmmer udviklingen af kantvegetation. Undervandsvegetationen er artsfattig, og består primært af arter tilpasset næringsrige forhold, som enkelt pindsvineknop og vandpest.

⁷ Det følger af indsatsbekendtgørelsen §8 (BEK nr 797 af 13/06/2023), at myndigheden ved administration af lovgivningen skal forebygge forringelse af tilstanden for overfladevandområder og sikre opfyldelse af de miljømål, der er fastlagt i bekendtgørelsen om miljømål for vandløb m.v. (BEK nr 796 af 13/06/2023).

Anbefaling

På baggrund af undersøgelsen blev der givet følgende anbefalinger til den fremtidige grødeskæringspraksis i Havelse Å:

Brinkskæring

For Havelse Å anbefales det at inddrage slåning af brinkvegetationen som en fast del af den fremtidige grødeskæringspraksis:

- I hele åens længde, hvor vandløbets forløb er kanaliseret, og med høj skyggende brinkvegetation, slås brinken med størst sydlig orientering.
Formålet er at forbedre lysforholdene, både langs bredderne og derved både skabe grundlag for forekomst af mere kantvegetation i den våde del af profilet og ved vandløbsbund for derigennem at skabe grundlag for forekomst af undervandsvegetation.
For at opnå den maksimale effekt på åens grødetilstand skal den sydligt orienterede brinkvegetation slås senest i sidste halvdel af maj, dvs. inden udhængende brinkvegetation henlægger bredden i skygge.
- I hele åens længde, slås den nordligt orienterede brink i september, for at sikre vandløbets vandføringsevne i vintersæsonen, hvor vandføringen typisk er størst og hvor stivstænglet kantvegetation kan reducere vandhastigheden væsentligt.
- alt afslået plantemateriale på brinkerne fjernes fra profilet, dels for at undgå, at materialet bliver skyllet med vandet ved store vandføringer, og dels for at fremme naturtilstanden på brinkerne.

Selektiv grødeskæring

- De forbedrede lysforhold forventes at føre til øget forekomst af undervandsvegetation, og det anbefales at den fremadrettede grødeskæring foretages som selektiv skæring og målrettes vandløbets stivstænglede kantplanter som grenet pindsvineknop, lådden dueurt, vandpileurt, tagrør mv.
- Undervandsplanterne skal så vidt muligt ikke skæres, men medvirke til at forbedre de fysiske forhold for smådyr og fisk ved at danne levesteder og skjul.

Anbefalingerne til den fremtidige grødeskæringspraksis forventes, på baggrund af erfaringer fra Assens-forsøget, at forbedre de miljømæssige forhold, samtidig med at de afvandingsmæssige forhold ikke forringes. Grødeskæringsmetoder og erfaringer fra Assens-forsøget fremgår af (Annette Baattrup-Pedersen, 2024) og er kort beskrevet i redegørelsen til regulativet (afsnit 2.6.4, i regulativet)

Grødeskæringsbestemmelserne i det reviderede regulativ (regulativets afsnit 1.9.1) følger ovenstående anbefalinger. Formålet med den ændrede grødeskæringspraksis er at sikre, at planen ikke er til hinder for målopfyldelse i overensstemmelse med EU's Vandrammedirektiv eller forringer den økologiske og kemiske tilstand i vandløbet og recipienten.

2 FORHOLD TIL ANDEN PLANLÆGNING

2.1 Kommuneplan

Havelse Å løber gennem tre kommuner: Hillerød, Halsnæs og Frederikssund. Hver kommune har en vedtaget kommuneplan, som fastlægger overordnede mål, retningslinjer og prioriteringer for arealanvendelsen (Hillerød Kommune, 2025) (Frederikssund Kommune, 2025) (Halsnæs Kommune, 2025).

Kommuneplanerne indeholder en række retningslinjer, der er relevante for vandløbet. Store dele af Havelse Å og de tilstødende områder er udpeget som naturbeskyttelsesområder og økologiske forbindelser i Grønt Danmarkskort. Formålet med disse udpegninger er at bevare og forbedre naturområderne samt styrke det samlede netværk af naturarealer. Der er knyttet specifikke retningslinjer til udpegningerne, som fremgår af de enkelte kommuneplaner.

Generelt skal arealerne friholdes for byggeri og tekniske anlæg, der kan forringe naturværdierne, påvirke sjældne og/eller sårbare arter negativt eller hindre deres spredningsveje. Der tilstræbes naturgenopretning og bevarende tiltag i disse områder.

En betydelig del af Havelse Å og de omkringliggende arealer er desuden udpeget som lavbundsarealer. Kommuneplanerne indeholder bestemmelser, der generelt indebærer, at der ikke gives tilladelse til bygge- og anlægsarbejder, som hindrer genskabelse af naturlig hydrologi i disse områder.

Derudover er visse strækninger af vandløbet og nærliggende arealer udpeget som bevaringsværdige landskaber, værdifulde kulturmiljøer og områder med kulturhistorisk bevaringsværdig. Inden for disse udpegede områder må tilstanden eller arealanvendelsen ikke ændres, hvis det kan forringe de kulturhistoriske eller landskabelige værdier.

Vandløbsregulativet er udarbejdet i overensstemmelse med kommuneplanernes bestemmelser.

2.2 Spildevandsplan

Spildevandsplanen fastlægger de overordnede rammer og indsatser for håndtering af spildevand og regnvand i de pågældende kommuner. Spildevandsplanen skal forholde sig til statens vandområdeplaner, hvor der er fastsat mål for kvaliteten af vandområderne. Dermed skal spildevandsplanen være med til at sikre målopfyldelse i vandløbet jf. vandområdeplanerne.

De gældende spildevandsplaner inkl. tillæg er tilgængelige på myndighedens hjemmeside (Frederikssund Kommune, 2014) (Halsnæs Kommune, 2025) (Hillerød Kommune, 2025).

2.3 Vandområdeplanerne 2021-2027

Vandområdeplanerne er en samlet plan for at forbedre det danske vandmiljø. Planerne er en implementering af EU's vandrammedirektiv, der i den danske lovgivning bl.a. er udmøntet i Lov om vandplanlægning⁸ og indsatsbekendtgørelsen⁹. Det overordnede mål er, at alt overfladevand skal opnå mindst "god økologisk tilstand" eller "godt økologisk potentiale" og "god kemisk tilstand", mens alt grundvand skal opnå mindst "god kvantitativ tilstand" og "god kemisk tilstand".

Vandområdeplanerne indeholder en vurdering af miljøtilstanden i danske vandområder, og fastsætter miljømål og indsatsprogrammer for, hvordan målet opfyldes. Hele den del af Havelse Å, som er indeholdt i regulativet, er målsat i vandområdeplanerne til *god* økologisk og kemisk tilstand (SGAV, 2025).

2.4 Udsætningsplaner

DTU Aqua udarbejdede i 2024 Plan for fiskepleje i tilløb til Roskilde Fjord (Plan nr. 104-2024). Planen for fiskepleje er udarbejdet på baggrund af undersøgelser over den fiskebiologiske tilstand i tilløb til Roskilde Fjord. Undersøgelsen er foretaget i perioden fra den 31/7-2024 til den 25/8-2024 af DTU Aqua.

Planen giver et overblik over den aktuelle status for vandløbenes habitatkvalitet og fiskebestand, herunder hvor godt vandløbene virker som gyde- og opvækstområde for ørred.

I planen fremgår en beskrivelse af tilstanden i Havelse Å. Den generelle tilstand af vandløbet kategoriseres som ikke målopfyldt i forhold til Ørredindekset, selvom det samlede egnede gydeareal antages at være forøget grundet restaureringsprojekter med udlægning af gydegrus flere steder i vandløbet.

Rapporten opdeler beskrivelsen af vandløbet i flere stationer med forskellige karakteristika og anbefalinger. Disse anbefalinger inkluderer bl.a. udlægning af større skjulesten, udplantning af træer langs vandløbet og etablering af sandfang. Af udsætningsanbefalinger, anbefales at:

- Ved Fruerbjergvej (st. 3) kan der udsættes 1000 stk. ½-års ørred.
- Udsætning af 15.100 stk. smolt (ikke stationsafhængigt)

Regulativrevision omfatter ikke fysiske tiltag i Havelse Å som udlægning af større sten, etablering af sandfang eller udsætning af smolt.

⁸ LBK nr. 126 af 26/01/2017 Bekendtgørelse af lov om vandplanlægning

⁹ BEK nr 797 af 13/06/2023 Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter

3 POTENTIELLE PÅVIRKNINGER

Det reviderede regulativ for Havelse Å indeholder en række bestemmelser. Nogle af bestemmelserne har administrativ karakter såsom konvertering af kotesystem (fra DNN til DVR90), mens andre bestemmelser potentielt kan påvirke vandløbet og de omkringliggende arealer. Kun de sidstnævnte bestemmelser vurderes relevante for miljøvurderingen.

For hvert miljøemne er identificeret følgende bestemmelser i det nye regulativ, som potentielt kan påvirke miljøet i og omkring Havelse Å.

Overfladevand herunder målopfyldelse af vandområdeplaner og afvandingsmæssige forhold

- Kan potentielt påvirkes af
 - Grødeskæringspraksis
 - Beplantning langs Havelse Å
 - Tømning af sandfang

Den biologiske mangfoldighed (Natura 2000 og Bilag IV-arter)

- Kan potentielt påvirkes af
 - Grødeskæringspraksis
 - Beplantning langs Havelse Å
 - Vedligeholdelse af udløb til Roskilde Fjord (Natura 2000-område)

Dyre- og planteliv herunder naturbeskyttelse (§3-beskyttet natur)

- Kan potentielt påvirkes af
 - Grødeskæringspraksis
 - Ændret vandføringsevne i Havelse Å som følge af grønnskæringspraksis
 - Beplantning langs Havelse Å
 - Tømning af sandfang

Oplægning af materialeFredning af Havelse Mølle

- Kan potentielt påvirkes af bestemmelser om bygværker, hegn og beplantning i det reviderede regulativ

Som det fremgår af ovenstående, er grønnskæringspraksis en ændring, der potentiel kan påvirke flere af miljøemnerne.

3.1 Grødeskæringspraksis

Det reviderede regulativ indeholder bestemmelser om grønnskæring i afsnit 1.9.1. Med revision af regulativ for Havelse Å indføres en mere differentieret og målrettet grønnskæringspraksis, som adskiller sig fra den tidligere

mere intensive vedligeholdelse. Ændringen indføres, da det vurderes, at den hidtidige grødeskæringspraksis ikke lever op til indsatsbekendtgørelsens §8, der implementerer EU's vandrammedirektiv i dansk lovgivning.

I regulativet fra 1992 blev grødeskæring gennemført mindst tre gange årligt fordelt på følgende perioder:

- 1. juni – 15. juli
- 16. juli – 31. august
- 1. september – 15. oktober

Derudover kunne der foretages en ekstraordinær grødeskæring, hvis vandløbsmyndigheden vurderede det nødvendigt. Antallet af skæringer varierede afhængigt af den enkelte strækning (Regulativ for Havelse Å, 1992). Grødeskæringen kunne udføres med le eller maskine.

I det reviderede regulativ ændres praksis, så der nu gennemføres:

- Brinkskaering af sydvendte brinker i perioden 1. maj – 15. juni
- Selektiv grødeskæring i perioden 16. juli – 31. august
- Brinkskaering af nordvendte brinker i perioden 1. september – 1. oktober

Disse skæringer udføres i størstedelen af Havelse Å, jf. tabel 1.7 i regulativets afsnit 1.9.1.5. Efter endt selektiv grødeskæring må dækningsgraden af stivstænglede planter ikke overstige 40 % af vandløbsbunden på den enkelte vandløbsstrækning.

Grødeskæringen kan forsat udføres med le eller maskine, men nu indføres også mulighed for at trække stivstænglede planter op ved rod med en maskine med pincet-greb. Se nedenfor.

For yderligere beskrivelse af metode og konsekvensvurdering henvises til redegørelsens afsnit 1.19.4.1.

3.1.1 Grøde-pincet

Det nye regulativ giver, på baggrund af anbefalingen fra vegetationsundersøgelsen (Bilag 2) og Assens-forsøget (Annette Baattrup-Pedersen, 2024), mulighed for – i særlige tilfælde – at trække stivstænglede planter op vha. maskine med pincetgreb. Når de stivstænglede planter trækkes op med rod, vil der sidde sediment på rødderne, som kan hvirvles op i vandfasen. Dette kan føre til afgrænsede forstyrrelser af lokal- og tidsmæssig karakter.

Indgrebet må kun udføres, hvis myndigheden ved tilsyn vurderer, at mængden af stivstænglede planter er så stor, at det af arbejdsmiljømæssige årsager ikke kan fjernes ved optrækning med hånd, og at det er nødvendigt at fjerne planterne for at ændre grødesammensætningen til fordel for miljøtilstanden (regulativets afsnit 1.9.1.3).

3.2 Beplantning langs Havelse Å

Det reviderede regulativ indeholder bestemmelser om beplantning langs Havelse Å i afsnit 1.7.6 og 1.9.3.

Vandløbsmyndigheden kan beskære træer og buske hvis de er til hinder for nødvendig vedligeholdelse af vandløbet og myndigheden kan plante skyggegivende beplantning langs vandløbet.

Vedligeholdelse og pleje af beplantning foretages i det omfang det skønnes nødvendigt og under hensyn til den grødebegrænsende effekt i vandløbet. Der kan foretages slåning af en mindre del af brinken i hele sommerperioden som led i plejen af nyetableret skyggegivende beplantning.

3.3 Oprensning

Det reviderede regulativ indeholder bestemmelser om oprensning i afsnit 1.9.3.

Oprrensning af sandaflejringer i vandløbet kræver som udgangspunkt dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3, medmindre der er tale om sædvanlig vedligeholdelse, der har været udført med dokumenterbart fast interval. Inden der træffes afgørelse om dispensation, foretages en vurdering af oprensningens potentielle påvirkning af bilag IV-arter, Natura 2000-områder samt vandløbets miljømål i henhold til vandramme- og habitatdirektivet.

Da regulativet alene fastsætter rammer for vedligeholdelse, herunder oprensning og ikke omfatter konkrete oprensningsprojekter, behandles eventuelle påvirkninger fra oprensning ikke yderligere i denne miljørapport.

3.4 Tømning af sandfang

Det reviderede regulativ indeholder bestemmelser om tømning af sandfang i afsnit 1.9.3.1.

Der er etableret sandfang på den øvre del af Havelse Å. Sandfangene er etableret for at begrænse sandvandring i nedstrøms vandløbsstrækninger og skal tømmes regelmæssigt for at opretholde funktionen. Placeringen af sandfang og tømmefrekvens fremgår af regulativets tabel 1.5, afsnit 1.4.4.

3.5 Oplægning af materiale

Det reviderede regulativ indeholder bestemmelser om oplægning af materiale der fremkommer ved vandløbets regulativmæssige vedligeholdelse i afsnit 1.9.4.

Bredejer eller bruger skal sørge for fjerne det oplagte materiale umiddelbart efter grødeskæring. Bortskaffelse af materialet skal ske på dertil egnede arealer.

3.6 Vedligeholdelse af udløb til Roskilde Fjord

Det reviderede regulativ indeholder bestemmelser om vedligeholdelse af udløb til Roskilde Fjord i afsnit 1.9.5. Roskilde Fjord er udpeget som Natura 2000 område. Der grødeskæres ikke inden for Natura 2000 området. Umiddelbart efter stormhændelser fjernes sammendrevet materiale (fx grene, tang og siv) fra udløbet, som hindrer vandets frie løb.

4 MILJØVURDERING

I det følgende afsnit vurderes vandløbsregulativets påvirkning af Havelse Å i forhold til de i afgrænsningsnotatet identificerede relevante miljøemner.

- Overfladevand herunder målopfyldelse af vandområdeplaner
- Den biologiske mangfoldighed (Natura 2000 og Bilag IV-arter)
- Dyre- og planteliv herunder naturbeskyttelse (§3-beskyttet natur)
- Fredning af Havelse Mølle

I miljøvurderingen vurderes ændringerne i regulativet i forhold til den nuværende situation, som udgør referencescenariet. Referencescenariet beskriver den situation, hvor det reviderede regulativ ikke vedtages, og det gældende regulativ fra 1992 fortsat er i kraft. Det er de eksisterende forhold (referencescenariet), som danner grundlaget for sammenligningen af miljøpåvirkningerne.

4.1 Overfladevand

I dette afsnit vurderes de identificerede regulativbestemmelser som potentielt kan påvirke vandløbets økologiske tilstand og mulighed for målopfyldelse i henhold til vandområdeplanerne (Miljøministeriet, 2023).

De identificerede regulativbestemmelser er iht. afsnit 3 grødeskæringspraksis, beplantning langs Havelse Å samt tømning af sandfang,

Afsnittet afsluttes med en vurdering af ændringens potentielle påvirkninger af de afvandingsmæssige forhold.

4.1.1 Lovgivning og miljømål

4.1.1.1 Vandrammedirektivet

Vandrammedirektivet, vedtaget af EU i 2000, fastsætter bindende rammer for vandplanlægning i medlemslandene. Det overordnede mål er, at alle overfladevandområder og grundvandsforekomster skal opnå mindst *god økologisk og kemisk tilstand* eller *godt økologisk og kemisk potentiale*.

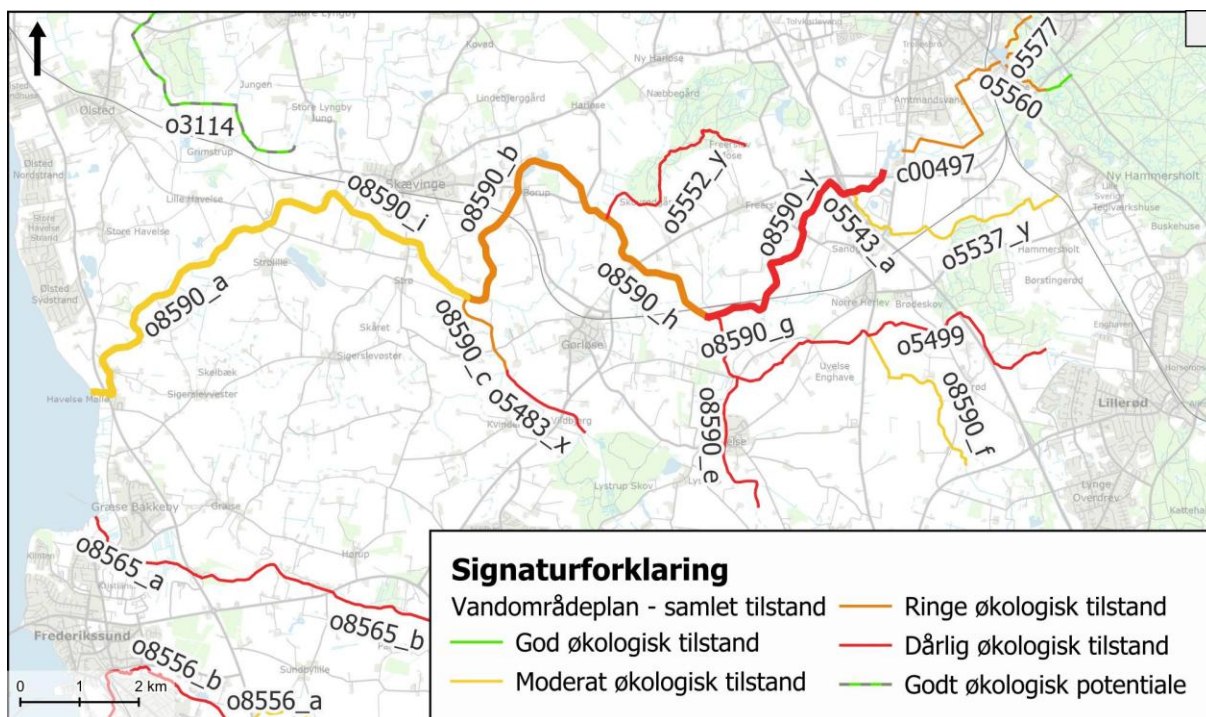
I Danmark er direktivet implementeret gennem lovgivning, herunder lov om vandplanlægning¹⁰ og indsatsbekendtgørelsen¹¹, og operationaliseret via vandområdeplanerne (Miljøministeriet, 2023).

Den aktuelle planperiode (2021–2027) indeholder vurderinger af miljøtilstanden i danske vandområder samt mål og indsatsprogrammer for opfyldelse af disse mål. Havelse Å er omfattet af vandområdeplanerne, og er

¹⁰ LBK nr 126 af 26/01/2017 Bekendtgørelse af lov om vandplanlægning

¹¹ BEK nr 797 af 13/06/2023 Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter

beliggende i vandområdedistrikt Sjælland, hovedopland Isefjord og Roskilde Fjord. Vandløbet er inddelt i delstrækninger med specifikke vandområde-ID'er (jf. Figur 4-1).

Figur 4-1 Oversigtskort af Havelse Å med sideløb opdelt i vandområde-delstrækninger og Vandområde ID numre. Havelse Å markeret med fed.

Det følger af indsatsbekendtgørelsen¹², at myndigheden ved administration af lovgivningen skal forebygge forringelse af tilstanden for overfladevandområder og sikre opfyldelse af de miljømål, der er fastlagt i bekendtgørelse om miljømål for vandløb mv.¹³.

Jf. miljøbeskyttelseslovens¹⁴ bestemmelser må der ikke tilføres forurenende stoffer til vandløb, søer, havet, og grundvandet, ligesom sådanne stoffer ikke må oplægges således, at der er fare for, at vandet forurenes. Desuden fremgår det, at stoffer der er aflejret i vandløb, søer eller havet, ikke uden en tilladelse må påvirkes, så de kan forurene vandløb, søer eller havet.

ØKOLOGISK TILSTAND, MILJØMÅL OG VURDERINGSPRINCIPPER

Vandløbets økologiske tilstand er udtryk for vandløbets kvalitet, som dels bruges til at fastlægge vandløbets faktiske kvalitet, dels til at definere en miljømålsætning for vandløbet. Vandløbet indplaceres i én af fem

¹² BEK nr 797 af 13/06/2023, Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter, §8

¹³ BEK nr 796 af 13/06/2023 Bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand

¹⁴ LBK nr. 1093 af 11/10/2024 Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse §27

kvalitetsklasser: *dårlig* - *ringe* - *moderat* - *god* - *høj* – økologisk tilstand og/eller potentiale¹⁵ på baggrund af undersøgelser af de faktiske forhold.

Vandløbets økologiske tilstand vurderes ud fra biologiske, kemiske og fysisk-kemiske kvalitetselementer. Den samlede økologiske tilstand afgøres af det dårligst vurderede kvalitetselement.

Havelse Å er målsat i vandområdeplanerne (SGAV, 2025) til *god økologisk tilstand*, men vurderinger fra vandområdeplanerne viser, at alle delstrækninger har tilstande fra *dårlig* til *moderat*, jf.

Tabel 4.1, (SGAV, 2025). Havelse Å lever derfor ikke op til målet om god økologisk tilstand.

Miljøfarlige stoffer

Miljøfarlige stoffer omfatter både EU-prioriterede og nationalt specifikke stoffer, som har fastsatte miljøkvalitetskrav (MKK). Overskrides disse, opnår vandområdet ikke *god kemisk tilstand*. Den aktuelle tilstand for kemi og nationalt specifikke stoffer i Havelse Å fremgår af Tabel 4.1

Da regulativet ikke regulerer udledningstilladelser, og ikke har direkte indflydelse på forekomsten af miljøfarlige stoffer i vandløbssystemet, vurderes det, at regulativrevisionen ikke vil hindre målopfyldelse i forhold til kemisk tilstand eller forringe tilstanden for miljøfarlige stoffer i vandløbssystemet. Miljøfarlige stoffer vurderes ikke yderligere i denne miljørapport.

4.1.2 Metode

De eksisterende forhold (referencescenariet) er kortlagt på baggrund af tilstandsvurderinger fra vandområdeplanerne (SGAV, 2025). Statens data er suppleret med data og anbefalinger fra vegetationsundersøgelsen udført af WSP i 2025 (Bilag 2).

Da Havelse Å er et målsat vandløb vurderes planens (regulativets) potentielle påvirkninger i forhold til miljømål og indsatsprogrammer fastsat i Miljømålsbekendtgørelsen (BEK nr 819 af 15/06/2023) og Indsatsbekendtgørelsen (BEK nr 797 af 13/06/2023).

4.1.3 Eksisterende forhold

4.1.3.1 Økologisk og kemisk tilstandsvurdering

Den økologiske tilstand i Havelse Å er vurderet fra *dårlig* ved station 0 til *moderat* ved udløbet i Roskilde Fjord. Vurderingen bygger på biologiske og kemiske kvalitetselementer, herunder alger, vandplanter, fisk og bunddyr. Den samlede tilstand fremgår af Tabel 4.1 nedenfor.

Tilstanden overvåges af staten via NOVANA-programmet og vurderes ud fra nationale indeks:

¹⁵ BEK nr 796 af 13/06/2023, Bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand, bilag 1

- Dansk Fysisk Indeks (DFI)
- Dansk Fiskeindeks For Vandløb (DFFVa og DFFVø)
- Dansk Vandløbsfauna Indeks (DVFI)
- Dansk VandløbsPlanteindeks (DVPI)
- Dansk Vandløbs Alge Indeks (DVAI)

Den samlede vurdering afspejler det laveste niveau blandt kvalitetselementerne, hvilket i Havelse Å primært skyldes lav tilstand for fisk i de opstrøms strækninger.

Tabel 4.1 Tilstandsvurdering af biologiske og kemiske kvalitetselementer (SGAV, 2025)

Havelse Å (vandområdenummer)	Længde (km)	Samlet økologisk tilstand	Vandplanter (makrofytter)	Bunddyr (bentiske invertebrater)	Alger (fyto-benthos)	Fisk	Kemisk tilstand	Nationalt specifikke stoffer (miljøfarlige stoffer)
o8590_y*	4.88	Dårlig	Ukendt	Moderat	Ukendt	Dårlig	God	Ikke-god
o8590_h*	2.69	Ringe	Ukendt	Moderat	Ukendt	Ringe	Ikke-god	Ikke-god
o8590_b*	4.81	Ringe	Ukendt	Moderat	Ukendt	Ringe	God	Ikke-god
o8590_i*	5.75	Moderat	Moderat	Moderat	God	Moderat	Ikke-god	Ikke-god
o8590_a*	3.91	Moderat	Ukendt	Moderat	Ukendt	Ukendt	God	Ikke-god

*Vandområde ID-nummer, hvor o8590_y starter i st. 0, tættest Hillerød By mens o8590_a ender i Roskilde Fjord.

Da tilstanden for vandplanter (Makrofytter) i Havelse Å er ukendt for fire ud af fem strækningerne, og grødeskæring har en direkte indvirkning på planterne, er statens data suppleret med en vegetationsundersøgelse, der er foretaget i forbindelse med regulativrevisionen. Resultaterne af undersøgelsen fremgår af Bilag 2.

På baggrund af undersøgelsen vurderes det, at vandløbets fysiske forhold er den primære årsag til manglende målopfyldelse for fisk og bunddyr i Havelse Å.

4.1.4 Vurdering

I det følgende vurderes om regulativets grødeskæringspraksis, herunder valg af metoder og redskaber, beskæring af træer og buske samt tømning af sandfang, påvirker vandløbets økologiske tilstand og mulighed for målopfyldelse samt de afvandingsmæssige forhold.

4.1.4.1 Vandløbets økologiske tilstand og mulighederne for målopfyldelse

Regulativ for Havelse Å fastsætter både før (referencescenariet) og efter revision, at der kan udføres vedligehold, hvilket har indflydelse på tilstand og målopfyldelse i Havelse Å.

I regulativ for Havelse Å fra 1992 gennemføres grødeskæring mindst tre gange årligt. Den samlede økologiske tilstand er vurderet fra *dårlig* ved station 0 til *moderat* ved udløbet i Roskilde Fjord (se Tabel 4.1 ovenfor). Miljømålet for Havelse Å er *god*. Der er således ikke målopfyldelse i referencescenariet.

Vedligehold i form af grødeskæring kan, hvis den udføres mere end én gang i løbet af planternes vækstsæson, være til hinder for, at der kan opnås god økologisk tilstand og målopfyldelse i vandløbet i overensstemmelse

med EU's Vandrammedirektiv og den afledte danske lovgivning. De negative påvirkninger af flere grødeskæringer er størst på kvalitetselementerne vandplanter, smådyr og fisk, og den største påvirkning er på artssammensætningen af planter, hvilket også kan reducere dækningsgraden af vandplanter (Bach, 2016). En fortsættelse af hidtidige grødeskæringspraksis vurderes derfor at forhindre målopfyldelse, hvorfor der er nødvendigt at ændre grødeskæringspraksis i forbindelse med regulativrevisionen.

Herunder vurderes tilstanden af de fire biologiske kvalitetselementer (alger, vandplanter, fisk og bunddyr) i relation til muligheden for at opnå målopfyldelse efter ændring af eksisterende grødeskæringspraksis. Sidst i afsnittet vurderes regulativets bestemmelser om beskæring af træer og buske samt tømning af sandfang.

Grødeskæringspraksis

Alger

Tilstanden for alger er ukendt. Tilstanden for alger bedømmes ved brug af Dansk Vandløbs Alge Indeks (DVAI) ud fra artssammensætningen og forekomsten af alger.

Artssammensætningen af bentiske alger i vandløb, og dermed deres økologiske tilstand, er primært styret af vandets alkalinitet og indhold af fosfor¹⁶. I forbindelse med udviklingen af indekset for alger, undersøgte DCE, Aarhus Universitet, om algerne burde indgå i et samlet indeks sammen med vandplanter. Dette frarådede man blandt andet med begrundelse om, at vandplanterne er påvirket af grødeskæringsintensiteten i vandløb, hvilket ikke gør sig gældende for algerne.

Da regulativets grødeskæringspraksis, herunder mulighed for selektiv anvendelse af alternative redskaber såsom grøde-pincet, hverken påvirker vandløbets alkalinitet eller fosforindhold, og da brinkskaeringen øger lysindtrængningen til gavn for algerne, vurderes det, at regulativet ikke medfører forringelse eller hindrer opfyldelse af miljømålet for kvalitetselementet alger i Havelse Å.

Vandplanter

Vegetationsundersøgelsen viser, at brinkerne domineres af højt voksende og næringskrævende arter, som skygger bredzonen, og hæmmer udviklingen af kantvegetation.

Undervandsvegetationen er artsfattig, og består primært af arter tilpasset næringsrige forhold, såsom enkelt pindsvineknop og vandpest. Pindsvineknop har basal vækst, dvs. den skyder fra bunden når den skæres, og vandpest har vegetativ spredning, dvs. at den spredes yderligere, når man klipper den i stykker. Disse arter fremmes derfor ved den hidtidige praksis med gentagne grødeskæringer.

Havelse Å er karakteriseret ved et dybt nedskåret og kanaliseret profil med stejle brinker og begrænset kontakt til det omgivende terræn. Åens fysiske udformning vurderes at være den primære begrænsende faktor for den potentielle vegetationsudvikling (se Bilag 2).

¹⁶ Videnskabelig rapport nr. 296 fra DCE (2018) – udvikling af biologisk indeks for bentiske alger (fyto-benthos) i danske vandløb - <https://dce2.au.dk/pub/SR296.pdf>

Indekset for vandplanter (DVPI) påvirkes generelt negativt af grødeskæring, hvor hyppigheden af skæringen, tidspunktet og omfanget er afgørende for, hvor negative effekterne er. Overordnet set vil grødeskæringer, der gennemføres mere end én gang i løbet af planternes vækstsæson, medføre risiko for, at målopfyldelse forhindres (Bach, 2016). Det skyldes, at hyppigere skæringer bevirker, at plantesamfundene ændrer sig med øget forekomst af forstyrrelsestolerante arter, der har en negativ indvirkning på DVPI.

Med det reviderede regulativ for Havelse Å indføres en mere differentieret og målrettet (selektiv) grødeskæringspraksis, hvor også brinkerne skæres og plantematematerialet fjernes, se afsnit 3.1.

Den selektive grødeskæring foretages én gang årligt, hvor særligt skæringsfølsomme arter skånes under skæringen. Den selektive grødeskæring vurderes at mindske intensiteten af grødeskæring og dermed reducere den samlede påvirkning af vandløbsplanter.

Endvidere giver regulativet mulighed for i særlige tilfælde at anvende grøde-pincet til selektiv fjernelse af forstyrrelsestolerante (stivstænglede vandplanter) arter såsom pindsvineknop og tagrør. Redskabet anvendes lokalt og må kun udføres, hvis myndigheden ved tilsyn vurderer, at mængden af stivstænglede planter er så stor, at det er nødvendigt at fjerne planterne for at ændre grødesammensætningen til fordel for miljøtilstanden (regulativets afsnit 1.9.1.3). Flexibiliteten gør det muligt løbende at tilpasse vedligeholdelsen til vegetationens udvikling samtidig med at det er fastsat som en bindende forudsætning, at ændringer ikke må have negativ indflydelse på miljøtilstanden.

Ved indføring af brinkskaering forventes det, på baggrund af erfaringerne fra Assens-forsøget (Annette Baattrup-Pedersen, 2024), at skyggeeffekten i Havelse Å fra den højt voksende og næringsrige brinkvegetation reduceres. Over tid forventes behandlingen at påvirke artssammensætningen positivt på brinkerne i retning af større variation og mindre dominans af de højt voksende og næringskrævende arter, som i referencescenariet skaber ringe lysforhold for kant- og undervandsvegetationen.

Den ændrede praksis forventes således at forbedre lysforholdene i kantzonen og på vandløbsbunden. De forbedrede lysforhold forventes at fremme udviklingen af kant- og undervandsvegetation og dermed påvirke artssammensætningen positivt i den våde del af profilet.

På den baggrund vurderes det, at regulativets ændrede grødeskæringspraksis ikke medfører forringelse eller hindrer opfyldelsen af miljømålet for kvalitetselementet vandplanter (makrofyter) i Havelse Å.

Fisk og bunddyr

Brinkskaering kan have mindre negative effekter på fisk og smådyr i mindre vandløb, fordi planter nær vandløbskanten kan danne skjul for fisk (Bach, 2016). I det reviderede regulativ er denne potentielle påvirkning imødegået ved, at hver brink skæres én gang årligt, men i forskellige perioder. Herved sikres det, at der gennem hele vækstsæsonen både før og efter skæring forsat er brinkvegetation, der kan fungere som skjulesteder for de fisk, der benytter sig af dette.

Samtidig vurderes brinkskaeringen samlet set at have en positiv effekt for fisk og bunddyr på længere sigt. Ved at reducere høj og tæt brinkvegetation forbedres lysforholdene i vandløbet, hvilket kan fremme en mere varieret undervandsvegetation. En øget strukturel variation i undervandsvegetationen bidrager over tid til flere og mere differentierede habitater for fisk og bunddyr og kan dermed understøtte en forbedret økologisk funktion i vandløbet.

I regulativet er der fastsat klare rammer for omfanget af grødeskæringen. Efter endt grødeskæring må der maksimalt fjernes 60 % af grøden på den enkelte delstrækning (jf. regulativets afsnit 1.9.1.5), hvilket sikrer, at der altid efterlades minimum 40 % af vegetationen. Denne grænse er fastsat på baggrund af undersøgelser, der viser, at ørredyngel foretrækker områder med grødedækning på 40–80 %, mens både meget tætte og meget sparsomt bevoksede områder fravælges (Søholm, 2003)¹⁷. Bestemmelsen vurderes således at sikre hensigtsmæssige levestedsforhold for fisk og smådyr.

Grødeskæringen udføres selektivt med henblik på at sikre en skånsom udførelse. Muligheden for i særlige tilfælde at anvende alternative redskaber, herunder maskine med pincet-greb (regulativets afsnit 1.9.1.3), er begrænset til ekstraordinære situationer med meget store forekomster af stivstænglede planter og forudsætter en konkret vurdering fra vandløbsmyndigheden. Anvendelsen af de alternative redskabersker sker lokalt og i afgrænset omfang og uden indgreb i vandløbets fysiske skikkelse.

I forbindelse med optrækning af grøde kan der forekomme en kortvarig og lokalt afgrænset stigning i koncentrationen af suspenderet stof i vandfasen. Denne påvirkning vurderes at være afgrænset til nærområde og ophører kort tid efter arbejdets afslutning. Den midlertidige påvirkning vurderes ikke at medføre en målbar eller varig negativ påvirkning af fisk og buddyr. På baggrund af aktivitetens karakter og omfang vurderes påvirkningen derfor at være fuldt reversibel, idet vandløbets biologiske forhold normaliseres hurtigt efter endt aktivitet.

De særlige bestemmelser i regulativet, som giver mulighed for at undlade grødeskæring, gennemføre en ekstraordinær indsats eller justere metode, vurderes yderligere at mindske risikoen for uønskede påvirkning af fisk og bunddyr. Flexibiliteten gør det muligt løbende at tilpasse vedligeholdelsen til vegetationens udvikling og de faktiske hydrauliske forhold, samtidig med at det er fastsat som en bindende forudsætning, at ændringer ikke må have negativ indflydelse på miljøtilstanden.

Samlet set vurderes den ændrede grødeskæringspraksis at mindske intensiteten af vedligeholdelsen og dermed reducere den samlede påvirkning af vandløbets fisk og bunddyr. Det vurderes at regulativets ændrede grødeskæringspraksis ikke at medføre forringelse eller hindre opfyldelsen af miljømålet for kvalitetselementerne fisk og bunddyr i vandløbet.

Beskæring af træer og buske

Beplantningen langs vandløbet bidrager til variation i lysforholdene samt til etablering af skjulesteder i og langs Havelse Å.

Regulativets bestemmelser om vedligeholdelse og pleje af beplantning foreskriver, at vedligeholdelsen skal foretages i det omfang, det vurderes nødvendigt, og under hensyntagen til den grødebegrænsende effekt i vandløbet. Det fremgår endvidere, at vedligeholdelsen navnlig skal sikre nyplantningers opvækst. Som led i plejen af nyetableret skyggegivende beplantning kan der foretages slåning af en mindre del af brinken i hele sommerperioden.

¹⁷ Afsnit 5.5

Det vurderes, at disse bestemmelser samlet set bidrager til variation i vandløbet, og at slåning af en mindre del af brinken som led i plejen af nyetableret beplantning er af underordnet betydning på grund af den begrænsede udbredelse og det beskedne omfang.

Samlet vurderes det, at regulativets bestemmelser om vedligeholdelse og pleje af beplantning ikke vil være til hinder for målopfyldelse i vandløbet.

Tømning af sandfang

Der er i henhold til regulativet for Havelse Å etableret sandfang på den øvre del af vandløbet. Sandfangene er etableret med det formål at begrænse sandvandring til de nedstrøms vandløbsstrækninger og skal tømmes regelmæssigt for at opretholde deres funktion.

Tømning af sandfang vurderes at udgøre et vedligeholdelsesmæssigt indgreb i et eksisterende teknisk anlæg, som er etableret med henblik på at kontrollere sedimenttransporten i vandløbet ved at samle og fastholde sediment. Indgrebet indebærer ikke ændringer i vandløbets regulativmæssige dimensioner, vandføringsevne, faldforhold eller overordnede hydromorfologiske struktur. Aktiviteten indebærer alene midlertidig fjernelse af ophobet sediment inden for sandfangenes eksisterende udstrækning.

I forbindelse med selve tømningen kan der forekomme en kortvarig og lokalt afgrænset stigning i koncentrationen af suspenderet stof i vandfasen. Denne påvirkning vurderes at være afgrænset til sandfangenes nærområde og ophører kort tid efter arbejdets afslutning. Den midlertidige påvirkning vurderes ikke at medføre en målbar eller varig negativ ændring af de biologiske kvalitetselementer, herunder smådyrsfauna, fisk og vandplanter, de fysiske-kemiske kvalitetselementer eller de hydromorfologiske forhold, som indgår i klassificeringen af vandløbets økologiske tilstand.

På baggrund af aktivitetens karakter og omfang vurderes påvirkningen derfor at være fuldt reversibel, idet vandløbets fysiske og biologiske forhold normaliseres hurtigt efter endt tømning.

Ved vurderingen af princippet om ingen forringelse er det endvidere væsentligt, at sandfangene og den regelmæssige tømning udgør en integreret del af den regulativfastsatte drift og vedligeholdelse af Havelse Å. Indgrebet sker således inden for rammerne af den eksisterende tilstand og medfører ikke et nyt eller intensiveret pres på vandløbet i miljømålslovens forstand. Tværtimod vurderes den løbende tømning af sandfangene at forebygge uhensigtsmæssige sandaflejringer på nedstrøms strækninger, hvor sedimentophobning ellers kan forringe de fysiske levestedsforhold og dermed de biologiske kvalitetselementer.

På denne baggrund vurderes det, at tømning af sandfang i Havelse Å ikke medfører forringelse af overfladevandområdets tilstand, og at aktiviteten ikke hindrer opfyldelsen af miljømålet for de biologiske kvalitetselementer i Havelse Å.

Samlet vurdering af påvirkning på de biologiske kvalitetselementer

Samlet set vurderes det, at regulativets ændrede grødeskæringspraksis, beskæring af træer og buske samt tømning af sandfang i Havelse Å ikke medfører forringelse, jf. indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 1 eller hindrer opfyldelsen af de fastsatte miljømål i vandområdeplanerne.

4.1.4.2 Afvandingsmæssige forhold

Havelse Å er karakteriseret ved et dybt nedskåret og kanaliseret profil med stejle brinker og begrænset kontakt til det omgivende terræn. Få steder er vandløbet dog i berøring med det omgivende terræn.

Arealerne omkring Havelse Å afvander naturligt til vandløbet eller via dræn og tilløb (se tilløb i tabel 1.3., afsnit 1.4.2 i regulativ for Havelse Å). Væsentlige ændringer i vandføringsevnen i Havelse Å kan således potentielt påvirke afvanding af de omkringliggende landbrugsarealer og §3-beskyttede natur.

Den ændrede grødeskæringspraksis i det reviderede regulativ for Havelse Å indebærer en omlægning fra tre årlige grødeskæringer med mulighed for en ekstraordinær skæring til en kombination af selektiv grødeskæring og brinkskaering fordelt over tre perioder. Grødeskæringen målrettes i højere grad problematiske, stivstænglede arter, mens undervandsvegetation i videst muligt omfang bevares.

Grødeskæring kan påvirke vandføringen i en kortere periode efter hver skæring. Forsøg med ændret grødeskæringspraksis viser imidlertid, at grødeskæring ikke medfører signifikante eller forudsigelige ændringer i vandføringsevnen fra år til år. Forsøgene viser endvidere, at selv ved betydelig grødeudvikling og store afstrømninger er vandspejlsstigninger typisk begrænsede, idet grøden lægger sig fladt hen over bunden (Annette Baattrup-Pedersen, 2024), (Miljøstyrelsen, 2017).

Anderledes forholder det sig for brinkvegetationen, der, hvis den domineres af stivstænglede arter, kan have væsentlig betydning for afledningen af vand, særligt ved store afstrømninger, hvor vandspejlet står højt i vandløbsprofilet (Annette Baattrup-Pedersen, 2024), (Miljøstyrelsen, 2017). Dette imødekommes i det reviderede regulativ ved introduktion af brinkskaering af som minimum de nederste 2 meter af brinken. Med indførelsen af brinkskaering vil én af de to brinker på skift være "kortklippet", hvilket reducerer modstanden fra den højt voksende og næringsrige brinkvegetation. Slåning af brinken og fjernelse af materiale forventes over tid at være en praksis, der kan påvirke artssammensætningen positivt på brinkerne i retning af større variation og mindre dominans af højt voksende og næringskrævende arter (Annette Baattrup-Pedersen, 2024).

På baggrund af erfaringerne fra (Annette Baattrup-Pedersen, 2024), (Miljøstyrelsen, 2017) og ovenstående argumentation vurderes det, at det reviderede regulativ trods reduceret antal grødeskæringer, vil have en tilsvarende eller bedre effekt på vandføringsevnen i Havelse Å end regulativet fra 1992 pga. at der indføres brinkskaering¹⁸. Den ændrede grødeskæringspraksis vurderes derfor ikke at påvirke vandføringsevnen i Havelse Å væsentligt.

¹⁸ Se også konsekvensvurdering i redegørelse til Regulativ for Havelse Å, afsnit 2.7.2

4.2 Natura 2000

Natura 2000 er et netværk af internationale naturbeskyttelsesområder i EU, udpeget for deres særlige naturværdier. Dette afsnit indeholder en vurdering af, hvorvidt bestemmelserne i regulativ for Havelse Å kan medføre en væsentlig påvirkning på et eller flere Natura 2000-områder.

Afsnittet udgør således en væsentlighedsvurdering.

4.2.1 Lovgivning og målsætning

Habitatbekendtgørelsen

Natura 2000 dækker habitatområder, fuglebeskyttelsesområder og ramsarområder. Et internationalt naturbeskyttelsesområde kan bestå af én eller flere af disse kategorier.

Ifølge Habitatbekendtgørelsen¹⁹ må der ikke gives tilladelse, dispensation eller vedtages planer eller projekter, som kan skade et Natura 2000-område.

Væsentlighedsvurdering

Hovedprincippet for administrationen af Natura 2000-områderne er, at planer og projekter skal underkastes en screening (også kaldet væsentlighedsvurdering), med henblik på at vurdere om de kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Det fremgår af vejledningen til habitatbekendtgørelsen, at der er tale om en væsentlig påvirkning af et Natura 2000-område, hvis en plan eller et projekt risikerer at skade bevaringsmålsætningen for det pågældende Natura 2000-område (Miljøministeriet, 2020).

Hvis væsentlighedsvurderingen for regulativrevision for Havelse Å konkluderer, at det ikke kan udelukkes, at regulativrevisionen kan påvirke et Natura 2000-områdes bevaringsmålsætninger *væsentligt*, skal der gennemføres en egentlig Natura 2000-konsekvensvurdering. Denne skal vise, om planen vil skade det internationale naturbeskyttelsesområde.

4.2.2 Metode

Staten har udarbejdet Natura 2000-planer for Danmarks 257 områder. Planerne indeholder mål og indsatsprogrammer for udpegede arter og naturtyper med henblik på at opnå gunstig bevaringsstatus.

Hvad der udgør en gunstig bevaringsstatus, varierer mellem arter og naturtyper, og er beskrevet i *Kriterier for gunstig bevaringsstatus* (Søgaard, 2005). For arter gælder, at bestandene skal være stabile eller i fremgang, og

¹⁹ BEK nr. 1098 af 21/08/2023 Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

levestederne skal være uændrede eller voksende siden udpegningen. For naturtyper skal naturtilstanden bevarer eller forbedres, og arealet skal være stabilt eller stigende.

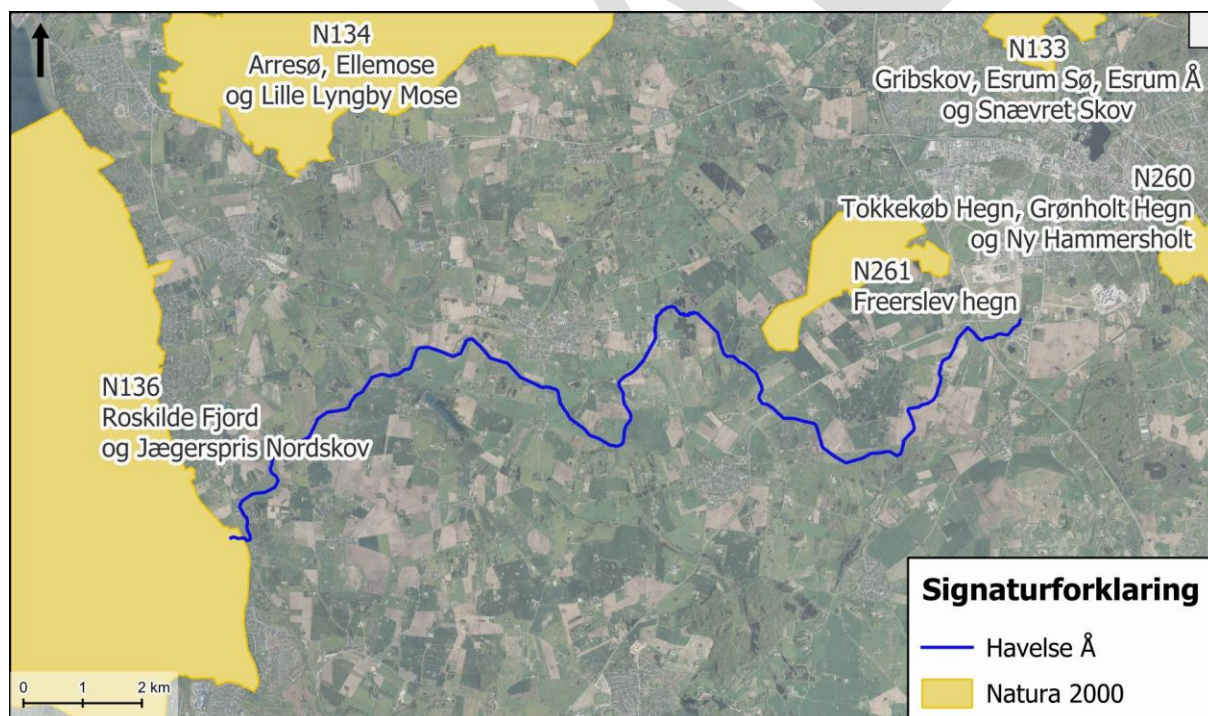
Der er ikke fastsat generelle retningslinjer for, hvor mange Natura 2000-områder der skal inddrages i en væsentlighedsvurdering, eller hvilken afstand der skal vurderes. Dette afhænger af den konkrete plan eller projekt.

Regulativet omfatter udelukkende aktiviteter relateret til Havelse Å. Vandløbets sidste hundrede meter, hvor det løber ud i Roskilde Fjord, ligger inden for Natura 2000-område nr. 136 Roskilde Fjord og Jægerspris Nordskov. Natura 2000 nr. 136 er derfor i fokus i denne væsentlighedsvurdering.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 136, herunder gældende Natura 2000-plan for område nr. 136 samt tilhørende basisanalyser, danner grundlag for vurderingen. Derudover er der indhentet information fra offentlige databaser og websider, herunder Naturdatabasen, Arter.dk, fiskepleje.dk og Danmarks Miljøportal.

4.2.3 Eksisterende forhold

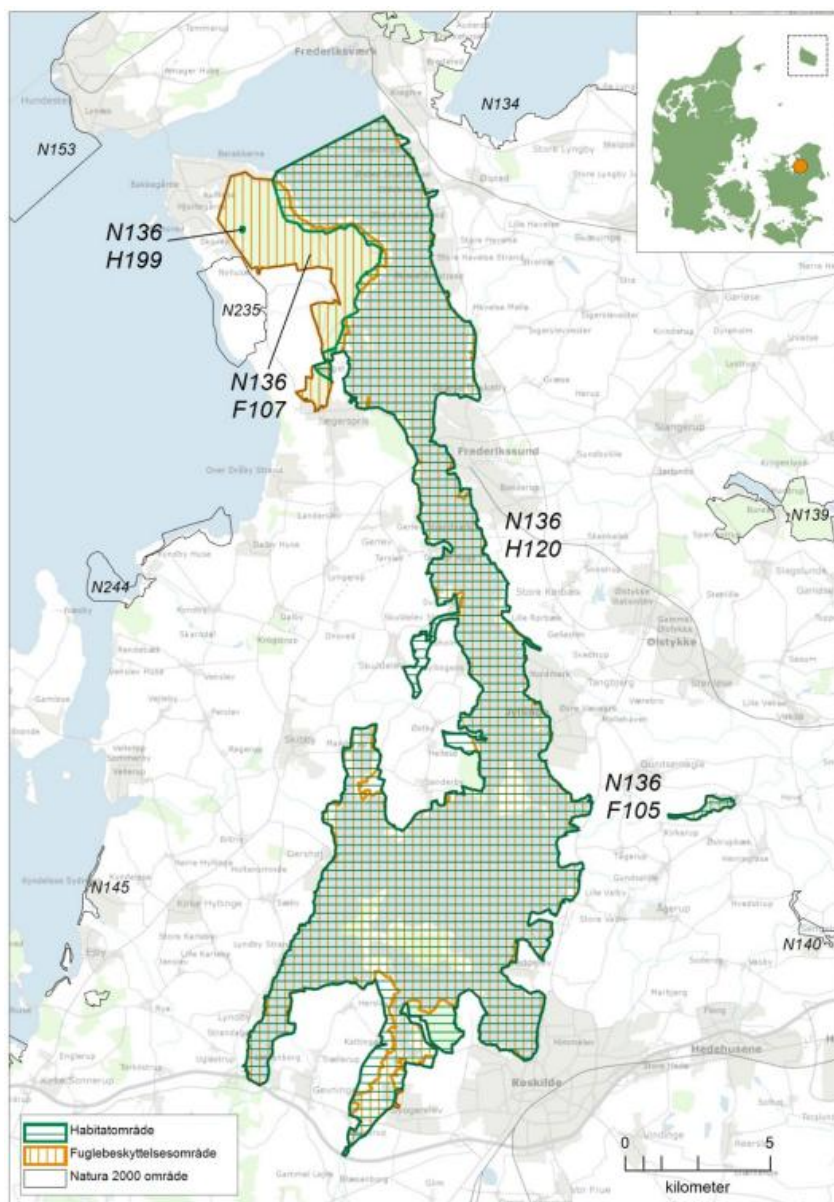
Havelse Å ligger uden for Natura 2000-områder, men udmunder i Roskilde Fjord, som er en del af område nr. 136 Roskilde Fjord og Jægerspris Nordskov. De omkringliggende Natura 2000-områder fremgår af Figur 4-2.

Figur 4-2 Oversigtskort af Natura 2000 områder

Natura 2000-området Roskilde Fjord og Jægerspris (N136) dækker 15.195 ha, heraf 10.494 ha fjord og 230 ha vandflade i større søer. Afgrænsningen fremgår af Figur 4-3. Området omfatter habitatområderne nr. 120 Roskilde Fjord og nr. 199 Kongens Lyng samt fuglebeskyttelsesområderne nr. 105 Roskilde Fjord og nr. 107 Jægerspris Nordskov (Miljøstyrelsen, 2023).

N136 er udpeget for at beskytte marine naturtyper som bugter og vige samt sandbanker, og på land de vidtstrakte strandenge. Det rummer vigtige levesteder for ynglefugle som klyde, fjordterne, havterne og sorthovedet måge. Fuglebeskyttelsesområdet Roskilde Fjord omfatter mere end 5% af Danmarks kortlagte levesteder for dværghavterne, fjordterne og sorthovedet måge.

Figur 4-3 Oversigtskort med afgrænsning af Natura 2000-område N136. Natura 2000-området består af habitatområde H120 og H199 (vandret grøn skravering) og fuglebeskyttelsesområde F105 og F107 (lodret orange skravering (Miljøstyrelsen, 2023)

Roskilde Fjord er et af Danmarks vigtigste yngleområder for vandfugle, med op mod 5.000 par fordelt på 25-30 arter. Området er også udpeget for trækfugle som sangsvane og havørn. I Jægerspris Nordskov yngler bl.a. hvepsevåge, sortspætte og rødrygget tornskade.

Derudover er området udpeget for at beskytte levesteder for den sjældne bille eremit, som lever i gamle (200-300 år), hule egetræer.

Udpegningsgrundlaget for habitatområder og fuglebeskyttelsesområder fremgår af henholdsvis Tabel 4.2 og Tabel 4.3.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 120		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Vadeflade (1140)
	Lagune* (1150)	Bugt (1160)
	Strandvold med enårige planter (1210)	Strandvold med flerårige planter (1220)
	Kystklint/klippe (1230)	Enårig strandengsvegetation (1310)
	Strandeng (1330)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Tørt kalksandsoverdrev* (6120)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Urtebræmme (6430)	Hængesæk (7140)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Bøg på mor (9110)	Bøg på muld (9130)
	Ege-blandskov (9160)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Blank seglmos (6216)	Mygblomst (1903)
	Stellas mosskorpion (1936)	Eremit* (5380)
	Skæv vindelsnegl (1014)	Sumpvindelsnegl (1016)
	Havlampret (1095)	Stor vandsalamander (1166)

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 199		
Naturtyper:	Brunvandet sø (3160)	Hængesæk (7140)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	

Tabel 4.2 Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-område N136. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen (Miljøstyrelsen, 2023).

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 105		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Knopsvane (T)
	Sangsvane (T)	Grågåse (T)
	Knarand (T)	Skeand (T)
	Krikand (T)	Troldand (T)
	Hvinand (T)	Lille skallesluger (T)
	Stor skallesluger (T)	Havørn (TY)
	Rørhøg (Y)	Blishøne (T)
	Klyde (Y)	Sorthovedet måge (Y)
	Dværgterne (Y)	Fjordterne (Y)
	Havterne (Y)	Rødrygget tornskade (Y)

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 107		
Fugle:	Havørn (Y)	Hvepsevåge (Y)
	Sortspætte (Y)	Rødrygget tornskade (Y)

Tabel 4.3 Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-område N136. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen (Miljøstyrelsen, 2023).

4.2.4 Vurdering af påvirkning af Natura 2000-område nr. 136

I det følgende vurderes, om regulativets bestemmelser om grødeskæringspraksis og vedligeholdelse af udløb til Roskilde Fjord kan medføre en væsentlig negativ påvirkning af Natura 2000-område nr. 136 Roskilde Fjord og Jægerspris Nordskov, jf. habitatdirektivets artikel 6, stk. 3.

Regulativ for Havelse Å har både før (referencescenariet) og efter revision ingen indflydelse på den samlede vandmængde eller vandkvalitet, der strømmer til og gennem Havelse Å. Regulativrevisionen ændrer således ikke på mængden af eller indholdsstofferne i det vand, der tilføres Natura 2000-området via vandløbet.

4.2.4.1 Udpegede naturtyper

Natura 2000-områder nr. 136 består af *Habitatområde nr. 199 Kongens Lyng* og *Habitatområde nr. 120 Roskilde Fjord*.

Habitatområde nr. 199 Kongens Lyng omfatter naturtyperne brunvandet sø, hængesæk og skovbevokset tørvemose (Miljøministeriet, 2023). Disse udpegede naturtyper vurderes at være uden for regulativrevisionens påvirkningsområde, da regulativet udelukkende omfatter aktiviteter relateret til Havelse Å, og de udpegede naturtyper er geografisk placeret på land på den modsatte (vestsiden) bred af Roskilde Fjord.

Habitatområde nr. 120 Roskilde Fjord er udpeget for marine naturtyper som bugter og vige, sandbanker samt strandenge. Den nederste del af Havelse Å ved udmundningen i Roskilde Fjord er udpeget for habitatnaturtype 1140, marin vadeblade Figur 4-4.

Figur 4-4 Udpeget marine naturtyper ved udmundningen af Havelse Å (SGAV, 2025).

Det vurderes, at de planlagte aktiviteter i form af grødeskæring og opretholdelse af vandføringsevne i princippet kan påvirke Natura 2000-området. Det gældende vandløbsregulativ fastlægger imidlertid en skånsom grødeskæringspraksis, der understøtter vandløbets naturlige form, variation og dynamik. Endvidere fremgår det, at der ikke foretages grødeskæring vest for Frederikssundsvej inden for Natura 2000-området, hvilket begrænser risikoen for direkte påvirkning af udpegningsgrundlaget.

Regulativet er udformet som et teoretisk skikkelsesregulativ, hvilket indebærer, at vandløbet kan antage en naturlig og variabel morfologi, så længe kravet til overordnet vandføringsevne opretholdes. Dette tillader forekomst af lokale indsnævninger, aflejringer og variationer i profilet, uden at der reguleres ind herimod, forudsat at vandføringsevnen samlet set ikke forringes. Dermed sikres mulighed for fortsat afvikling af naturlige vandløbsprocesser, herunder erosion af bund og brinker samt sedimenttransport og aflejring.

Efter stormhændelser giver regulativet mulighed for fjernelse af sammendrevet materiale, såsom grene, tang og siv, der hindrer vandets frie løb ved udløbet. Denne indsats vurderes at være begrænset i omfang, midlertidig og udelukkende rettet mod at sikre afstrømningen. Indgrebet medfører ikke varige ændringer i hydromorfologi eller sedimentdynamik og vurderes derfor ikke at påvirke habitatnaturtypens struktur eller funktion.

På denne baggrund vurderes det, at regulativet ikke vil medføre forringelse af udbredelsen, strukturen eller de økologiske funktioner for habitatnaturtype 1140, marin vadeblade. Regulativet vurderes desuden ikke at forstyrre de naturlige dynamiske processer, herunder sedimenttilførsel og -aflejring, som er centrale for opretholdelsen af naturtypens karakter og funktion i Roskilde Fjord.

Det vurderes således, at regulativet ikke vil forringe den udpegede marine vadeblade (1140) og dermed ikke vil påvirke Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag eller skade områdets integritet. På den baggrund kan det udelukkes, at regulativet i sig selv eller i kombination med andre planer og projekter vil medføre en væsentlig negativ påvirkning af Natura 2000-område Roskilde Fjord, jf. habitatdirektivets artikel 6, stk. 3.

4.2.4.2 Arter

Havlampret og sumpvindelsnegl er de eneste arter på udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 120, der er direkte tilknyttet vandløb.

Havlampret

Havlampret lever i havet, men gyder i ferskvand og har larver, der lever i vandløbsbundens sediment i flere år, før de vandrer ud i havet. Havlampret er en langstrakt, åle-agtig rundmund med en stor, rund sugemund besat af hornetænder. Havlampretter er ådselædere og blodsugere, der primært lever af at suge blod og kropsvæsker på større fisk (Naturbasen, 2025).

Havlampret indgår i udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 120, men der foreligger ingen kendte forekomster af havlampret i Havelse Å eller Roskilde Fjord (Arter.dk, 2025), (Thorsten Møller Olesen, 2009)).

Arten er afhængig af fri passage mellem hav og gydeområde, rent vand, og gydeområder med grus/sandbund samt larvehabitater med sandet eller siltet bund.

Etablering af nye spærringer eller ændringer i eksisterende passageforhold, som potentielt kunne påvirke arten negativt, ligger uden for rammerne af et vandløbsregulativ. Ligeledes har vandløbsregulativet hverken før (referencescenariet) eller efter revision indflydelse på den vandkvalitet, der strømmer til og gennem Havelse Å.

Regulativet giver mulighed for vedligeholdelse af udløbet efter stormhændelser, hvor sammendrevet materiale såsom grene, tang og siv fjernes for at sikre vandets frie løb. Denne vedligeholdelse sker lokalt og kortvarigt og har til formål at opretholde afstrømningen og fri passage mellem vandløb og fjord. Indgrebet vurderes ikke at medføre varige ændringer i bundsubstrat eller vandløbs morfologi og vurderes derfor ikke at påvirke havlamprets mulighed for passage.

Gydeområder

Større ændringer i vandføring kan påvirke gydning og larveudvikling, hvis strækninger sommerudtørre, eller fører til enten erosion eller aflejringer, der forringer gydeområder og larvehabitater.

Grødeskæring kan potentielt påvirke vandføringen i et vandløb i en kortere periode efter hver skæring. Men forsøg med ændret grødeskæringspraksis viser, at grødeskæring ikke medfører signifikante eller forudsigelige ændringer i vandføringsevnen fra år til år (Annette Baattrup-Pedersen, 2024), (Miljøstyrelsen, 2017). Med det reviderede regulativ for Havelse Å indføres en mere differentieret og målrettet grødeskæringspraksis, som adskiller sig fra den tidligere mere intensive vedligeholdelse.

Det vurderes, at den potentielle midlertidige ændring i vandføring som følge af grødeskæring ikke opnår et niveau, der fører til erosion og aflejringer, som forringer gydeområder og larvehabitater. Dette gælder både i referencescenariet og efter revision.

Vedligeholdelse af udløbet efter stormhændelser vurderes ligeledes ikke at give anledning til ændringer i vandføring eller sedimenttransport, som kan føre til forringelse af gyde- og larvehabitater, idet der alene fjernes løst, sammenstuvet materiale og ikke foretages egentlig regulering af bund eller profilet.

Grødeskæringen udføres selektivt med henblik på at sikre en skånsom udførelse. Det kan ikke på forhånd afvises, at enkelte individer kan gå til i forbindelse med vedligeholdelsesarbejdet, men grundet det begrænsede omfang af grødeskæringen og den selektive metode, vurderes dette meget lidt sandsynligt. I tilfælde af at enkelte individer måtte gå tabt ved grødeskæringen, vurderes det ikke at udgøre en egentlig skade på bestandsniveau og vil dermed ikke hindre opnåelsen af gunstig bevaringsstatus.

Muligheden for i særlige tilfælde at anvende alternative redskaber, herunder maskine med pincet-greb (regulativets afsnit 1.9.1.3), er begrænset til ekstraordinære situationer med meget store forekomster af stivstængede planter og forudsætter en konkret vurdering fra vandløbsmyndigheden. Anvendelsen af de alternative redskaber sker lokalt og i afgrænset omfang og uden indgreb i vandløbs fysiske skikkelse.

I forbindelse med optrækning af grøde kan der forekomme en kortvarig og lokalt afgrænset stigning i koncentrationen af suspenderet stof i vandfasen. Denne påvirkning vurderes at være afgrænset til nærområde og ophører kort tid efter arbejdets afslutning. Den midlertidige påvirkning vurderes, på baggrund af aktivitetens karakter og omfang, ikke at medføre en målbar eller varig forringelse af gyde- og larvehabitater for havlampretten,

Samlet set vurderes den ændrede grødeskæringspraksis at mindske intensiteten af vedligeholdelsen og dermed reducere den samlede påvirkning af vandløbet. Det vurderes at regulativrevisionen ikke at medføre forringelse af levesteder for havlampret eller påvirke artens bevaringsstatus negativt.

Sumpvindelsnegl

Sumpvindelsnegl er på udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 120, men der er ikke registreret fund i Havelse Å.

Sumpvindelsnegl er en lille luftåndende landsnegl, der lever i fugtige og kalkrige vådområder. Den findes typisk i lysåbne moser, væld, sumpskove, ved søkanter og vandløbskanter, hvor der er stabilt sumpet eller vanddækket bund – ofte med en vanddybde op til ca. 40 cm i september.

De største trusler mod sumpvindelsnegl er afvanding og eutrofiering, som kan forringe dens levesteder (Aarhus Universitet, 2018). Regulativ for Havelse Å har som tidligere nævnt, hverken før (referencescenariet) og efter revision indflydelse på den vandvolumen og -kvalitet der strømmer til og gennem Havelse Å.

Sumpvindelsnegl lever gerne på høj og tit fladedækkende vegetation bestående af fx kær-star, høj sødgræs, stiv star, hvas avneknippe eller mindre hyppigt top-star, tykakset star, grenet pindsvineknop, gul iris eller rørgræs. Desuden sjældent også dunhammer eller tagrør. Arten lever typisk på ældre eller visne blade af disse arter (Aarhus Universitet, 2018).

Arten lever således på arter, der typisk vokser i kantzonen (se figur 1-4 i regulativets afsnit 1.9.1.1).

Vegetationsundersøgelsen (Bilag 2) viser, at brinkerne domineres af højt voksende og næringskrævende arter, som skygger bredzonen og hæmmer udviklingen af kantvegetation. Undervandsvegetationen er artsfattig, og består primært af arter tilpasset næringsrige forhold, såsom enkelt pindsvineknop og vandpest.

I det nuværende regulativ for Havelse Å fra 1992 gennemføres grødeskæring mindst tre gange årligt. Med det reviderede regulativ for Havelse Å indføres en mere differentieret og målrettet grødeskæringspraksis, som fremmer kantvegetation og en mere artsrig vegetation, heriblandt arter som foretrækkes af sumpvindelsnegl. Det kan ikke på forhånd afvises, at enkelte individer kan gå til i forbindelse med vedligeholdelsen, men grundet det begrænsede omfang af grødeskæringen og den skånsomme metode, vurderes dette meget lidt sandsynligt. I tilfælde af at enkelte individer måtte gå tabt ved grødeskæringen, vurderes det ikke at udgøre en egentlig skade på bestandsniveau og vil dermed ikke hindre opnåelsen af gunstig bevaringsstatus.

Muligheden for i særlige tilfælde at anvende alternative redskaber, herunder maskine med pincet-greb (regulativets afsnit 1.9.1.3), er begrænset til ekstraordinære situationer med meget store forekomster af stivstængede planter og forudsætter en konkret vurdering fra vandløbsmyndigheden. Anvendelsen af de alternative redskabersker sker lokalt og i afgrænset omfang og uden indgreb i vandløbs fysiske skikkelse.

Ved anvendelse af grøde-pincet kan der forekomme en kortvarig og lokalt afgrænset stigning i koncentrationen af suspenderet stof i vandfasen. Denne påvirkning vurderes at være afgrænset til nærområde og ophører kort tid efter arbejdets afslutning. Den midlertidige påvirkning vurderes, på baggrund af aktivitetens karakter og omfang, ikke at medføre en målbar eller varig forringelse af levesteder for sumpvindelsnegl,

Vedligeholdelse af udløbet efter stormhændelser vurderes ikke at påvirke sumpvindelsnegl, da indsatsen er lokaliseret til selve udløbet og ikke omfatter bredzoner eller kantvegetation, som udgør artens primære levested.

Samlet vurderes regulativrevisionen ikke at medføre forringelse af levesteder for sumpvindelsnegl eller påvirke artens bevaringsstatus negativt.

Ynglefugle

Natura 2000-område N136 er udpeget som levested for ynglefugle som klyde, fjordterne, havterne og sorthovedet måge, som alle er tilknyttet marine miljøer og ikke vandløb. Fugle som fjordterne og havørn, der ligeledes indgår i udpegningsgrundlaget, har primær tilknytning til fjordmiljøet og er afhængige af fødegrundlag og yngleområder i det marine kystlandskab.

Derudover omfatter udpegningsgrundlaget arter som rødrygget tornskade, rørhøg, rørdrum, sortspætte og hvepsevåge. Rørhøg, rørdrum og rødrygget tornskade kan forekomme i ådale og tilstødende vandområder, men er ikke direkte afhængige af vandløbs hydrologi eller vedligeholdelse. Sortspætte og hvepsevåge er tilknyttet skovområder og vurderes heller ikke at være påvirket af vandløbsvedligeholdelse i Havelse Å.

Den vedligeholdelse af udløbet, som regulativet giver mulighed for efter stormhændelser, består i fjernelse af lokalt sammendrevet materiale såsom grene, tang og siv, der hindrer vandets frie løb. Indgrebet er kortvarigt, begrænset i omfang og lokaliseret til udløbsområdet og medfører ikke ændringer i vandkvalitet, fødegrundlag eller levesteder for fuglearterne i Natura 2000-området.

Regulativets bestemmelser vurderes ikke at medføre negativ påvirkning af vandkvaliteten eller de marine områder, da regulativrevisionen ikke vurderes at ændre på koncentrationen af indholdsstoffer i eller mængden af det vand, der bliver tilført Roskilde Fjord. Da de nævnte arter primært er knyttet til habitater uden for projektets påvirkningsområde, vurderes regulativrevisionen ikke at medføre forringelse af levesteder eller forstyrrelser, der kan påvirke fuglearternes bestande negativt.

4.2.4.3 Samlet vurdering af påvirkning af Natura 2000

På baggrund af arternes og naturtypernes geografiske placering, økologiske tilknytning samt regulativets indhold og omfang vurderes det, at regulativrevisionen for Havelse Å ikke vil påvirke de arter og naturtyper, der er opført på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 136 Roskilde Fjord og Jægerspris Nordskov negativt.

Sammenfattende vurderes det, at regulativet hverken i sig selv eller i kombination med andre regulativer, planer eller programmer vil medføre forringelse af Natura 2000-områdets naturtyper eller levesteder for arter, eller skade områdets integritet eller gunstige bevaringsstatus.

Det kan derfor udelukkes, at regulativet medfører en væsentlig negativ påvirkning af Natura 2000-område nr. 136, og der skal således ikke udarbejdes en nærmere konsekvensvurdering efter habitatdirektivets artikel 6, stk. 3.

4.3 Bilag IV-arter

I dette afsnit vurderes regulativets bestemmelser om vedligeholdelse af beplantning og grødeskæringspraksis potentielle påvirkninger på bilag IV-arter. På baggrund af screening af bilag IV-arters forekomst og potentielle tilstedeværelse i området, koncentrerer vurderingen om arterne; spidssnudet frø, løgfrø, stor vandsalamander, markfirben, arter af flagermus, odder og bæver.

4.3.1 Lovgivning og målsætning

Regulativet for Havelse Å kan kun vedtages, hvis det kan afvises, at planen er i strid med beskyttelsesbestemmelserne for arter opført på habitatdirektivets bilag IV, jf. habitatbekendtgørelsen²⁰.

Inden vedtagelse skal der foretages en vurdering i henhold til bekendtgørelsens § 7, stk. 1, af hvorvidt regulativet kan:

1) beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter bilag IV, litra a), eller

2) ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b) i alle livsstadier.

Beskyttelsen af bilag IV-arter har hjemmel i habitatdirektivets artikel 12²¹ og er implementeret i dansk lovgivning via naturbeskyttelsesloven²² og artsfredningsbekendtgørelsen²³.

Bestemmelserne omfatter både individbeskyttelse – herunder forbud mod forsætlig forstyrrelse, indfangning og drab – samt beskyttelse af levesteder, herunder yngle- og rasteområder. Der kan ikke meddeles tilladelse, dispensation eller godkendelse til planer eller projekter, der er i strid med disse bestemmelser.

4.3.2 Metode

Bilag IV-arter må ikke fanges, dræbes, forstyrres forsætligt eller få deres yngle- eller rasteområder beskadiget eller ødelagt. Ved tilstedeværelse af bilag IV-arter kan der ikke umiddelbart gives tilladelse til aktiviteter, der kan skade deres levesteder.

Yngleområder omfatter lokaliteter, der er nødvendige for parring, redebygning, fødsel, æglægning og opvækst af unger (Miljøministeriet, 2020). Rasteområder er defineret som steder, der er vigtige for individers eller bestandes overlevelse under hvile.

²⁰ BEK nr 1383 af 26/11/2016, Bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, § 7, stk. 1

²¹ Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter

²² LBK nr. 927 af 28/06/2024 Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse

²³ BEK nr. 521 af 25/03/2021 Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt

Ifølge vejledning til Habitatbekendtgørelse (Miljøministeriet, 2020) er fødesøgningsområder ikke omfattet af beskyttelsen, medmindre de samtidig fungerer som yngle- eller rasteområder. Vurderingen af regulativrevisionens påvirkning af bilag IV-arters levesteder fokuserer derfor på den samlede økologiske funktionalitet i forhold til artens krav. Økologisk funktionalitet refererer til de samlede forhold, som et yngle- og rasteområde tilbyder en bestand (Miljøministeriet, 2020).

Der er gennemført en screening af bilag IV-arters forekomst og potentielle tilstedeværelse i området omkring Havelse Å. Data er indhentet fra offentlige databaser, herunder Naturdatabasen, Arter.dk og Danmarks Miljøportal (arealinformation). Under vegetationsundersøgelsen i 2025 (Bilag 2) er der desuden søgt efter ekskrementer og spor af odder og bæver langs vandløbsstrækningen.

4.3.3 Eksisterende forhold

Der er ikke registreret bilag IV-arter direkte i Havelse Å, men flere landlevende arter er observeret inden for en radius af 4 km i løbet af de seneste fem år. Afstanden er valgt for at give et retvisende billede af forekomster i nærområdet. De registrerede arter omfatter spidssnudet frø, løgfrø, stor vandsalamander og markfirben (Arter.dk, 2025). Derudover vurderes det, at arter af flagermus, odder og bæver potentielt kan forekomme i området.

Nedenfor beskrives de registrerede og potentielt forekommende bilag IV-arter:

4.3.3.1 Spidssnudet frø

Spidssnudet frø lever af smådyr og yngler i vandhuller med vandplanter. Ungerne opholder sig ofte tæt på ynglevandhullet, og de voksne individer findes typisk inden for 100 meter derfra (Fog K. S., 2001). Arten er udbredt i store dele af landet, men har oplevet tilbagegang i visse områder (Kjær, 2023). Ynglevandringen strækker sig normalt 100–300 meter fra overvintringsområdet til vandhullet. Arten foretrækker fugtige områder som enge, moser og græsmarker nær vandhuller uden fisk, da haletudserne ellers risikerer at blive spist. Den kan også yngle i let brakvand, fx på strandenge (Kjær, 2023), og er mere afhængig af spredningskorridorer end andre paddearter.

Der er registreret flere nyere fund af spidssnudet frø i vandhuller langs Havelse Å.

4.3.3.2 Løgfrø

Løgfrø kræver rene, fiskefrie, solbeskinnede og lavvandede vandhuller til yngel. På land opholder den sig i løs, sandet jord, hvor den kan grave sig ned. Den er nedgravet om dagen og fouragerer om natten.

Arten er tidligere registreret flere steder langs Havelse Å og vurderes at kunne forekomme i området. De seneste fund er gjort ved vandhuller omkring Strøllille i 2023 og 2020 samt i Skævinge. Jernbanen, som ligger mellem disse lokaliteter og Havelse Å, udgør dog en fysisk barriere for spredning, da arten kan have svært ved at krydse sporene, og risikoen for dødelighed ved passage er høj.

4.3.3.3 Stor vandsalamander

Stor vandsalamander er nataktiv og opholder sig om dagen under døde stammer, i kældre eller andre beskyttede steder. Arten er udbredt i hele landet. Ynglevandringen varierer fra 0 til 800 meter fra vinterrasteområdet til ynglevandhullet. Den trives bedst i rene, solbeskinnede vandhuller med mange vandplanter, uden fisk og gerne nær skov. Om efteråret forlader den vandhullet og søger til frostfrie skjulesteder som skove, haver og kældre.

Hillerød Kommune har registreret arten ved Skævinge (2022), Gørløse (ca. 500 meter fra åen) og Nørre Herlev (2021, ca. 250 meter fra åen). Den er også registreret i Halsnæs Kommune, vest for Frederikssundsvej ca. 300 meter fra vandløbet.

4.3.3.4 Markfirben

Markfirben er udbredt i store dele af landet og har i Danmark sin nordligste udbredelse. På Sjælland findes den primært langs kysterne samt enkelte indlandsforekomster. Arten er gået tilbage siden 1940'erne (Kjær, 2023). Ynglevandringen er typisk 0–500 meter, og nykolonisering sker ofte inden for få hundrede meter fra klækningsstedet. Den foretrækker tørre, soleksponerede lokaliteter som skrænter, diger, overdrev, skovbryn, klitter og heder, hvor der er kratbevoksning uden kraftig tilgroning. Æggene lægges i løs jord eller grus, og udviklingen kræver stabile mikroklimaer.

De nærmeste registreringer af markfirben er gjort ca. 500 meter fra Havelse Å.

4.3.3.5 Flagermus

I Danmark er der registreret 18 arter af flagermus, hvoraf 14 forekommer regelmæssigt. Flagermus er afhængige af rastesteder til kortere ophold samt frostfrie overvintringssteder. Egnede levesteder omfatter store, gamle træer med hulheder, løs bark, knækkede grene og andre åbne strukturer. Flere arter benytter også gamle bygninger til rast og overvintring. Kravene til levesteder varierer mellem arterne, men fælles er behovet for fri adgang til og fra opholdsstederne. Tæt krat, som hindrer ind- og udflyvning, er derfor uegnet.

Langs Havelse Å findes træer, der potentielt kan fungere som flagermustræer, og området vurderes at kunne benyttes som fourageringsområde og ledelinje.

4.3.3.6 Bæver

Bæveren blev genudsat ved Arresø i 2009 og 2010 og betragtes i dag som en integreret del af den danske fauna. Arten er tilpasset livet i vand og forekommer i søer og vandløb. Den er nataktiv og mest aktiv fra solnedgang til tidlig morgen. Bæveren lever udelukkende af planter. Om efteråret og vinteren udgør bark fra løvtræer hovedføden, mens den om foråret og sommeren primært lever af skud, knopper, blade, småkviste, vandplanter og urter.

Bæveren lever i familiegupper, der typisk består af forældrene, et-årige unger og et nyt kuld (Arter.dk, 2025). Arten er registreret omkring Arresø og Gribskov. De nærmeste fund af arten er gjort 100 nord for vandskellet mellem Pøle Å og Havelse P, hvor der i december 2025 blev fjernet en sekundær dæmning af Naturstyrelsen.

Der er ikke registreret spor af bæver i Havelse Å ved vegetationsundersøgelsen i 2025 (Bilag 2), men den kan potentielt være til stede i området.

4.3.3.7 Odder

Odderen er udbredt i Jylland og på Fyn, men forekommer kun spredt på de øvrige danske øer, herunder Sjælland, hvor den dog er i ekspansion og fundet regelmæssigt i Nordsjælland (Fredshavn J. & A.K., 2025). Arten er klassificeret som 'Sårbar' (VU) på den danske rødliste. I den kontinentale region, som omfatter Sjælland, vurderes odderen at have stærk ugunstig bevaringsstatus i henhold til artikel 17-rapporteringen 2025 under Habitatdirektivet (Fredshavn J. & A.K., 2025).

Odderen lever i tilknytning til både stillestående og rindende vand, herunder fersk- og saltvandsmiljøer. Egnede levesteder omfatter uforstyrrede områder med gode skjulesteder og stabile føderessourcer, såsom vandløb, søer, moser og fjorde. Begge køn etablerer territorier, som kan strække sig over mere end 10 km, og endnu længere ved begrænset fødetilgængelighed.

Yngleområder kræver tilstedeværelse af skjul i form af rørskov, krat eller anden tæt bevoksning samt lav menneskelig aktivitet, herunder begrænset færdsel, lystfiskeri og jagt.

Odderen påvirkes negativt af menneskelige aktiviteter som vandløbsvedligeholdelse, stopriste, trafikdrab og drukning i fiskeredskaber. Den er også truet af forurening, miljøgifte og tungmetaller, som ophobes i fødekæden, samt af forringelse af levesteder (Elmeros, et al., 2024).

Der er ikke registreret spor af odder i Havelse Å ved vegetationsundersøgelsen i 2025 (Bilag 2), men kan potentielt være til stede i området.

4.3.4 Vurdering

Forekomsterne af bilag IV-arter i området omkring Havelse Å er relativt begrænsede og er primært knyttet til ekstensivt drevne arealer og vandhuller i det omkringliggende landskab. Der foreligger ikke registreringer af yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter i direkte tilknytning til selve vandløbsprofilen.

Det reviderede vandløbsregulativ indfører en mere målrettet og selektiv grødeskæringspraksis, som afviger væsentligt fra den tidligere praksis med mindst tre årlige skæringer. Denne praksis har til formål at forbedre lysforholdene i bredzonen og på vandløbsbunden, fremme udviklingen af kant- og undervandsvegetation og understøtte målopfyldelse iht. vandområdeplanerne (Miljøministeriet, 2023).

Herudover indeholder regulativet bestemmelser om vedligeholdelse af beplantning langs vandløbet, herunder bevaret hovedprincip om fastholdelse af skyggegivende træer og buske, beskæring alene i det omfang det er nødvendigt for gennemførelse af vandløbsvedligeholdelsen, samt mulighed for begrænset slåning af brinkvegetation i forbindelse med pleje af nyetableret beplantning.

Nedenfor vurderes de potentielle påvirkninger af bilag IV-arter som følge af regulativets bestemmelser om grødeskæring og beplantning.

4.3.4.1 Spidssnudet frø, løgfrø og stor vandsalamander

Spidssnudet frø, løgfrø eller stor vandsalamander er primært knyttet til vandhuller og tilstødende terrestriske opholdsarealer som fugtige enge, moser og landarealer med egnet skjul. Arternes yngleområder og væsentligste rasteområder er således ikke knyttet til vandløbsprofilen, men til det omgivende landskab.

Regulativet for Havelse Å omfatter hverken i referencescenariet eller i det reviderede scenarie terrænændringer, anlægsarbejder eller aktiviteter, der kan indebære nedlæggelse af vandhuller, væsentlige terrestriske opholdsarealer eller spredningskorridorer for padden. Regulativets vedligeholdelsesbestemmelser vedrører alene vandløbets profil, grødeskæring samt pleje af brinkvegetation.

Vedligeholdelse og pleje af beplantning langs vandløbet vurderes ikke at medføre en forringelse af paddernes funktionelle levesteder. Eventuel begrænset slåning af mindre dele af brinken i forbindelse med pleje af nyetableret beplantning vurderes at være lokal, midlertidig og af underordnet betydning og uden indflydelse på arternes yngle- og rasteområder.

På den baggrund vurderes det, at regulativets bestemmelser om grødeskæring og vedligeholdelse af beplantning ikke medfører beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder for spidssnudet frø, løgfrø og stor vandsalamander, idet disse er knyttet til områder uden for regulativets påvirkningsområde.

4.3.4.2 Markfirben

Markfirben forekommer typisk på tørre, lysåbne lokaliteter som overdrev og diger. Disse naturtyper berøres ikke af regulativets bestemmelser, der alene knytter sig til vandløbet.

Regulativets bestemmelser om grødeskæring og vedligeholdelse af beplantning langs Havelse Å berører udelukkende vandløbet og dets brinkzoner og omfatter ikke ændringer i tørre, varme levesteder, der er egnede for markfirben.

Det vurderes derfor, at markfirben hverken direkte eller indirekte påvirkes af bestemmelserne i det nuværende eller det reviderede vandløbsregulativ, idet artens yngle- og rasteområder ligger uden for regulativets geografiske og funktionelle påvirkningsområde.

4.3.4.3 Flagermus

Flagermus kan potentielt anvende Havelse Å og den tilstødende beplantning som fourageringsområde og ledelinje i landskabet. Enkelte træer langs vandløbet kan desuden fungere som potentielle raste- eller ynglesteder.

Regulativets bestemmelser om vedligeholdelse og pleje af beplantning foreskriver, at skyggegivende træer og buske langs vandløbet, på brinkerne og inden for 2-meter-bræmmen som udgangspunkt skal bevares. Beskæring kan kun foretages, hvis beplantningen er til hinder for nødvendig maskinel vedligeholdelse af vandløbet, og der er ikke hjemmel til generel fældning eller strukturel forenkling af beplantningen.

Bestemmelserne tilsidesætter ikke gældende lovgivning, herunder artsbeskyttelsesbekendtgørelsen, som fortsat finder anvendelse ved eventuelle indgreb i træer med potentiale som yngle- eller rasteområder for flagermus.

Den ændrede grødeskæringspraksis og den selektive brinkskaering vurderes at kunne forbedre lysforhold og strukturel variation i bredzonen, hvilket kan øge insektproduktionen og dermed understøtte flagermusenes fourageringsmuligheder.

Begrænset slåning af mindre dele af brinken som led i pleje af nyetableret beplantning vurderes ikke at reducere områdets funktion som fourageringsområde eller ledelinje, idet tiltaget er arealmæssigt begrænset og midlertidigt.

Det vurderes samlet, at regulativets bestemmelser ikke medfører risiko for beskadigelse eller ødelæggelse af flagermusarters yngle- eller rasteområder eller væsentlige ledelinjer i landskabet.

4.3.4.4 Odder

Odderen er afhængig af sammenhængende vandløbssystemer med stabile føderessourcer samt tilstedeværelse af tæt brinkvegetation, der kan fungere som skjul og rasteområder.

Regulativet medfører ikke øget støj, færdsel eller menneskelig aktivitet langs vandløbet. Grødeskærings- og brinksæringsperioderne er afgrænsede, forudsigelige og udføres i intervaller, som giver mulighed for genvækst af brinkvegetation.

Med det reviderede regulativ foretages brinksækering skiftevis på én side ad gangen i maj og september. Intervallet mellem skæringerne vurderes at være tilstrækkeligt til, at vegetationen kan retableres og opretholde skjulmuligheder for odderen. Samtidig bidrager bevarelse af træer og buske langs vandløbet til fortsat strukturel variation.

Det vurderes derfor, at regulativets bestemmelser ikke medfører forringelse af områdets funktion som levested for odder, og at der ikke sker beskadigelse eller ødelæggelse af artens potentielle yngle- eller rasteområder.

4.3.4.5 Bæver

Bæver er ikke registreret i Havelse Å, men forekommer i nærområdet og kan potentielt indvandre. Bæveren er afhængig af adgang til vand, fødeplanter og strukturel variation langs vandløb.

Regulativets bestemmelser om grønnskæringspraksis og vedligeholdelse af beplantning vurderes ikke at forringe vandløbets egnethed som levested. Tværtimod kan bevarelse og etablering af skyggegivende beplantning samt øget variation i brink- og undervandsvegetation på længere sigt forbedre forholdene for arten.

Hvis bæver etablerer sig og anlægger primære dæmninger i Havelse Å, vil eventuelle tilpasninger af vedligeholdelsespraksis skulle ske i overensstemmelse med den gældende forvaltningsplan for bæver (Naturstyrelsen, 2020).

Det vurderes, at regulativets bestemmelser hverken forringer områdets kvalitet som levested eller medfører negativ påvirkning af bæver.

4.3.4.6 Samlet vurdering af påvirkning af Bilag IV-arter

Samlet set vurderes det, at revisionen af regulativet for Havelse Å ikke medfører beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter, jf. habitatdirektivets artikel 12.

Regulativets ændringer i grønnskæringspraksis og bestemmelser om vedligeholdelse af beplantning vurderes overvejende at have neutral eller svagt positiv betydning for den økologiske funktionalitet i og langs vandløbet.

På dette grundlag vurderes regulativet at være foreneligt med habitatdirektivets artikel 12 om beskyttelse af bilag IV-arter.

4.4 Dyre- og planteliv herunder § 3-beskyttede natur

I dette afsnit vurderes de identificerede regulativbestemmelser som potentielle påvirkninger på dyre og plantelivet i og omkring Havelse Å, herunder §3-beskyttede vandløb og naturtyper samt fredede, sårbare og truet (rødlistet) arter. De identificerede regulativbestemmelser er iht. afsnit 3 grødeskæringspraksis, beplantning langs Havelse Å, tømning af sandfang samt oplægning af materiale.

Arter opført på habitatdirektivets bilag IV behandles i afsnit 4.3. Samspillet mellem relevante lovgivninger, der har til formål at beskytte dyre- og plantearter, berøres nedenfor.

4.4.1 Lovgivning

Artsfredningsbekendtgørelsen

Udover de arter, som er strengt beskyttet af habitatdirektivets bilag IV-arter (se afsnit 4.3), er forekomsten af andre fredede arter beskrevet og vurderet. Disse arter er fredet efter artsfredningsbekendtgørelsens bilag 1 eller 2²⁴.

Den danske rødliste

Den danske rødliste er en systematisk oversigt over plante- og dyrearter i Danmark, vurderet efter retningslinjer fra den internationale naturbeskyttelsesorganisation, IUCN. Rødlisten vurderer arternes risiko for udryddelse, og giver et overblik over deres status og udvikling. Listen blev senest opdateret i 2023, og omfatter alle vurderede arter. En rødlistevurdering medfører ikke automatisk særlig beskyttelse, men arter vurderet som sårbare eller truede bør indgå som hensyn i planlægningen (Styrelsen for Grøn Aelomstilling og Vandmiljø, 2025).

Naturbeskyttelsesloven

Naturbeskyttelseslovens²⁵ §3 indeholder generelle bestemmelser for beskyttelse af udvalgte naturtyper, herunder vandløb. Formålet med loven er at bevare et varieret dyre- og planteliv i de beskyttede områder.

Loven skal sikre, at der ikke sker tilstandsændringer i beskyttede vandløb og tilhørende naturtyper i forbindelse med vedligeholdelsesarbejder. Et naturområde er omfattet af beskyttelsen, hvis det opfylder kriterierne i loven – uanset om det er registreret som beskyttet eller ej. Dette gælder dog ikke vandløb, som har bindende udpegninger.

Tilstandsændringer i §3-beskyttet natur kræver forudgående dispensation fra myndigheden. Dog er almindelige jævnlige og tilbagevendende vedligeholdelsesarbejder, undtaget fra dispensationskravet.

²⁴ BEK nr 1005 af 02/07/2025, Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt

²⁵ LBK nr. 927 af 28/06/2024 Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse

4.4.2 Metode

Vurderingen af regulativets påvirkninger på, Dyre og planteliv – herunder §3 beskyttede naturtyper, baseres på eksisterende forhold (referencescenarie) og viden om effekter af grødeskæring.

Der er foretaget en screening af forekomst af fredede arter i Havelse Å og i umiddelbar nærhed af vandløbet på baggrund af eksisterende data fra offentlige tilgængelige databaser såsom data screenet Arter.dk, Naturbasen og naturdata ((Arter.dk, 2025)(Naturbasen, 2025) (Danmarks Miljøportal, 2025)). Data suppleres af registrerings fra vegetationsundersøgelser foretaget af WSP i juli 2025, Bilag 2.

Da regulativet udelukkende omfatter aktiviteter relateret direkte til Havelse Å, inddrages kun arter med tilknytning til Havelse Å i miljøvurderingen.

§3-beskyttede naturtyper

Vurderingen af påvirkning på §3-beskyttede naturtyper er foretaget for de områder, der ligger i eller umiddelbart op til vandløbets forløb (se oversigtskort, Figur 4-5).

Beskrivelsen og vurderingen af naturtilstanden er baseret på data fra Danmarks Miljøportal om registrerede §3-områder. Supplerende data om vandløbets tilstand stammer fra en vegetationsundersøgelse udført af WSP i juli 2025 (Bilag 2). Der er ikke foretaget besigtigelser af nærliggende §3-natur i forbindelse med regulativrevisionen.

4.4.3 Eksisterende forhold

Dyre- og planteliv

Der er foretaget en screening af beskyttede, fredede arter i/nær Havelse Å (Arter.dk, 2025)(Naturbasen, 2025) (Danmarks Miljøportal, 2025)). Fund af bilag IV-arter fremgår af afsnit 4.3.3 mens vandløbsplanter, fisk og bunddyr beskrives under afsnit 4.1.3.

Screeningen viser, at der findes flere rødlistede og fredede arter i tilknytning til naturområderne langs vandløbet, men som nævnt i metodeafsnittet medtages kun arter med tilknytning til vandløbet, da regulativet udelukkende omfatter aktiviteter relateret til Havelse Å

Isfugl lever i Havelse Å og kan potentielt blive påvirket af de ændrede vedligeholdelsesprincipper.

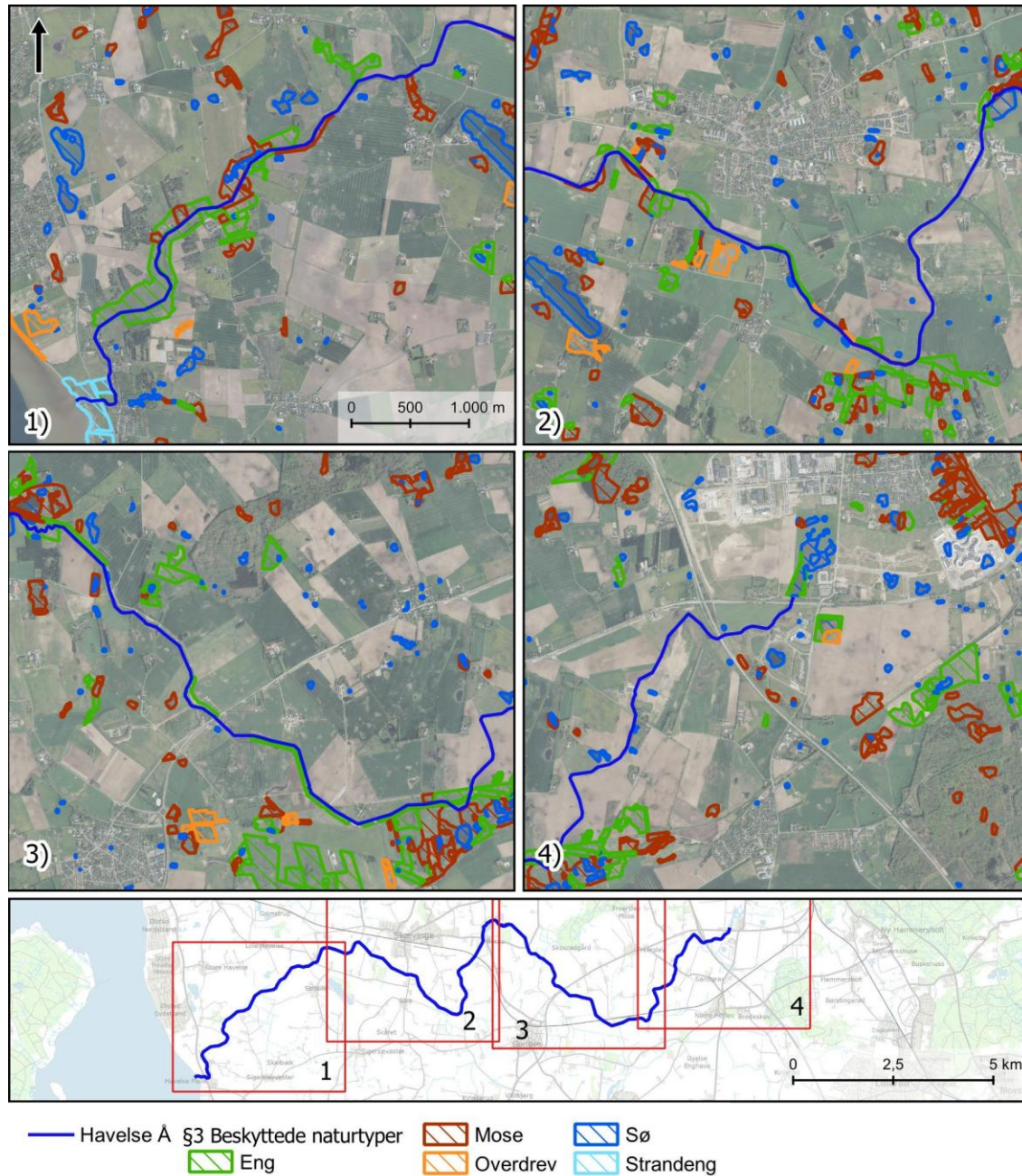
Isfugl

Isfuglen lever af fisk, insekter og krebsdyr. Den forekommer ved søer og vandløb med klart vand, hvilket er nødvendigt for at kunne se og fange bytte. Arten foretrækker at yngle ved vandløb og søer omgivet af krat eller skov. Rederne anlægges i udgravede tunneler på skrænter nær vand. Isfuglen er til stede i Danmark året rundt, og er vurderet som sårbar på den danske rødliste.

Arten er inden for de seneste fem år registreret i området fra station 0 til krydsningen under Hillerød Motorvejens forlængelse samt i området omkring Borup.

§3-beskyttede naturtyper

Havelse Å er omfattet af §3-beskyttelsen og klassificeret som beskyttet vandløb. Mange af de tilstødende naturarealer er ligeledes §3-beskyttede, primært registreret som eng og mose. De beskyttede naturtyper fremgår af Figur 4-5.

Figur 4-5 Oversigtskort af §-3 beskyttede natur omkring Havelse Å

4.4.4 Vurdering

I det følgende vurderes de i afsnit 3 identificerede potentielle påvirkning på dyre og plantelivet i og omkring Havelse Å, herunder §3-beskyttede natur samt fredede, sårbare og truet (rødlistet) arter.

4.4.4.1 Dyre- og planteliv

Grødeskæringspraksis

Den ændrede grønnskæringspraksis i det reviderede regulativ for Havelse Å indebærer en omlægning fra tre årlige grønnskæringer med mulighed for en ekstraordinær skæring til en kombination af selektiv grønnskæring og brinkskaering fordelt over tre perioder. Grønnskæringen målrettes i højere grad problematiske, stivstængede arter, mens undervandsvegetation i videst muligt omfang bevares.

I regulativet er der desuden fastsat mulighed for i særlige tilfælde at anvende alternative redskaber til selektiv fjernelse af stivstængede planter, herunder maskine med pincet-greb (grøde-pincet). Anvendelsen er begrænset til ekstraordinære situationer med meget store forekomster af stivstængede arter og forudsætter en konkret vurdering fra vandløbsmyndigheden. Grøde-pincetten anvendes selektivt og lokalt og uden indgreb i vandløbets skikkelse, hvilket begrænser påvirkningen af vandløbets dyre- og planteliv.

Den ændrede grønnskæringspraksis bygger på erfaringerne fra forsøg med grønnskæring (Assens-forsøget). Metoden er beskrevet nærmere i redegørelsens afsnit 2.6.4. Den ændrede praksis forventes at forbedre de miljømæssige forhold, samtidig med at de afvandingsmæssige forhold ikke forringes. Overtid forventes en reduktion i skyggeeffekten fra tæt og høj brinkvegetation samt forbedre lysforholdene i bredzonen og på vandløbsbunden. Dette kan fremme udviklingen af kant- og undervandsvegetation og dermed bidrage til en mere varieret og funktionel plante- og dyresammensætning i vandløbet.

En mere strukturelt varieret undervandsvegetation bidrager til levesteder og skjul for smådyr og fisk og kan dermed styrke fødegrundlaget for vandløbsafhængige arter. Dette vurderes bl.a. at kunne gavne isfugl, som er registreret langs Havelse Å, og som er afhængig af klart vand og tilstedeværelsen af egnede byttedyr. Isfuglens forekomst kan indikere gode og stabile økologiske forhold i vandløbet.

Samlet vurderes den ændrede grønnskæringspraksis, herunder den reducerede grønnskæringshyppighed, indførelse af brinkskaering og mulighed for selektiv anvendelse af grøde-pincet, at understøtte en positiv udvikling i vandløbets dyre- og planteliv uden væsentlige negative påvirkninger.

Beplantning langs Havelse Å

Regulativets bestemmelser om beplantning langs Havelse Å fastlægger, at skyggegivende træer og buske som udgangspunkt skal bevares, og at beskæring alene kan ske, hvis beplantningen er til hinder for nødvendig vedligeholdelse. Herudover gives mulighed for etablering af ny skyggegivende beplantning. Disse bestemmelser vurderes at bidrage til langsigtet strukturel variation, forbedrede mikroklimatiske forhold og øget levestedskvalitet for både terrestriske og akvatiske arter.

Begrænset slåning af mindre dele af brinken som led i pleje af nyetableret beplantning kan medføre en kortvarig lokal påvirkning af vegetation og smådyr, men vurderes at være arealmæssigt begrænset, midlertidig og uden betydning for den samlede økologiske funktion.

Tømning af sandfang

Sandfangene i den øvre del af Havelse Å er etableret med det formål at begrænse sandvandring til de nedstrøms vandløbsstrækninger og skal tømmes regelmæssigt for at opretholde deres funktion. Tømningen skal udføres skånsomt og uden for sårbare perioder, såsom fiskes gyde- og yngletid.

Tømning af sandfang kan medføre en kortvarig forstyrrelse af akvatisk dyre- og planteliv, særligt bundlevende smådyr og eventuelle fisk, der midlertidigt opholder sig i sandfangene. Da sandfangene er etableret netop for sedimentation og ikke udgør optimale levesteder, vurderes påvirkningen at være begrænset i omfang.

Påvirkningen af dyre- og planteliv vurderes på den baggrund at være midlertidig og ubetydelig.

Oplægning af materiale

Materiale fra vedligeholdelsesarbejde skal lægges ovenfor kronekant og kan midlertidigt påvirke de omkringliggende arealer til Havelse Å. Da materialet oplægges inden for arbejdsbæltet og skal fjernes eller spredes på dertil egnede arealer umiddelbart efter grødeskæring vurderes påvirkningen at være kortvarig og reversibel og uden varig betydning for dyre- og plantelivet.

Det vurderes samlet, at de ændrede bestemmelser om grødeskæring, beplantning, tømning af sandfang og oplægning af materiale ikke påvirker dyre- og plantelivet i Havelse Å negativt.

4.4.4.2 §3-beskyttede vandløb

Havelse Å er omfattet af naturbeskyttelseslovens §3 om vandløb. Vedligeholdelsesarbejde i vandløbet såsom grødeskæring herunder oplægning af materiale samt tømning af sandfang betragtes som en del af den sædvanlige vedligeholdelse og er som udgangspunkt undtaget fra kravet om dispensation efter naturbeskyttelseslovens §3, forudsat at den dokumenterbart er foretaget regelmæssigt i faste intervaller.

Grødeskæringspraksis

Det reviderede regulativ for Havelse Å indfører en mere differentieret og målrettet grødeskæringspraksis, som adskiller sig fra den tidligere, mere intensive vedligeholdelse. Ændringen indebærer ikke anlægsarbejder, ændringer af vandløbsprofilen eller andre fysiske indgreb, der ændrer vandløbets karakter.

Formålet med ændringen er at give vandløbet mulighed for at udvikle sig mere naturligt og at sikre, at regulativet (planen) ikke hindrer målopfyldelse i vandområdeplanerne i overensstemmelse med EU's Vandrammedirektiv eller forringer tilstanden i Havelse Å. Ændringen indføres på baggrund af anbefaling i fra Assens-forsøget (Annette Baattrup-Pedersen, 2024) og Bilag 2 Vegetationsundersøgelse, WSP juli 2025.

Med regulativrevisionen sker der en ændring i grødeskæringspraksis, idet antallet af egentlige grødeskæringer reduceres i forhold til tidligere praksis. Hvor der tidligere blev gennemført flere årlige grødeskæringer, fastsætter det reviderede regulativ én årlig selektiv grødeskæring kombineret med to årlige brinksæringer. Denne ændring indebærer, at selve indgrebene i vandløbets vegetation i højere grad målrettes problematiske, stivstænglede arter, mens undervandsvegetation i videst muligt omfang bevares.

Muligheden for i særlige tilfælde at anvende alternative redskaber, herunder maskine med pincet-greb (regulativets afsnit 1.9.1.3), er begrænset til ekstraordinære situationer med meget store forekomster af

stivstænglede planter og forudsætter en konkret vurdering fra vandløbsmyndigheden. Anvendelsen af de alternative redskabersker sker lokalt og i afgrænset omfang og uden indgreb i vandløbets fysiske skikkelse.

I forbindelse med optrækning af grøde kan der forekomme en kortvarig og lokalt afgrænset stigning i koncentrationen af suspenderet stof i vandfasen. Denne påvirkning vurderes at være afgrænset til nærområde og ophører kort tid efter arbejdets afslutning. Den midlertidige påvirkning vurderes ikke at medføre en målbar eller varig negativ tilstandsændring af de biologiske kvalitetselementer.

De særlige bestemmelser i regulativet, som giver mulighed for at undlade grødeskæring, gennemføre en ekstraordinær indsats eller justere metode, vurderes yderligere at mindske risikoen for uønskede påvirkning og tilstandsændring af vandløbet. Flexibiliteten gør det muligt løbende at tilpasse vedligeholdelsen til vegetationens udvikling og de faktiske hydrauliske forhold, samtidig med at det er fastsat som en bindende forudsætning, at ændringer ikke må have negativ indflydelse på miljøtilstanden.

Den ændrede grødeskæringspraksis vurderes at mindske intensiteten af vedligeholdelsen og dermed reducere den samlede påvirkning af vandløbets tilstand. Eventuelle ændringer i vegetationens sammensætning som følge af den ændret praksis sker gradvist og inden for vandløbets eksisterende naturlige variation.

Samlet vurderes regulativets ændringer i grødeskæringspraksis, herunder reduktionen i antallet af grødeskæringer og den øgede anvendelse af selektive metoder, at understøtte en mere skånsom og naturtilpasset vedligeholdelse, der fortsat kan anses som sædvanlig vedligeholdelse inden for rammerne af naturbeskyttelseslovens §3.

Beplantning og oplægning af materiale

Bestemmelserne om beplantning og oplægning af materiale vurderes ikke at ændre vandløbets tilstand i §3-mæssig forstand, idet der ikke sker varige indgreb i vandløbets struktur eller hydrologi.

På den baggrund vurderes regulativrevisionen ikke at medføre tilstandsændringer af det §3-beskyttede vandløb.

Tømning af sandfang

Der er i henhold til regulativet for Havelse Å etableret sandfang på den øvre del af vandløbet. Sandfangene er etableret med det formål at begrænse sandvandring til de nedstrøms vandløbsstrækninger og skal tømmes regelmæssigt for at opretholde deres funktion.

Tømnings af sandfang vurderes at medføre en kortvarig og lokal påvirkning af vandkvaliteten, primært i form af øget suspenderet stof og midlertidig uklarhed i vandet i forbindelse med selve arbejdet.

Da tømnings af sandfang, som fastlagt i regulativet, gennemføres som en planlagt og dokumenterede gentagende vedligeholdelsesaktivitet, vurderes indgrebet at være sædvanlige vedligeholdelses.

Vedligeholdelsesaktiviteten foregår inden for et begrænset areal og ændre ikke i vandløbets profil eller vandføring. Den hydromorfologiske tilstand vurderes derfor ikke at blive forringet af indgrebet.

4.4.4.3 §3-beskyttede naturtyper

Havelse Å er karakteriseret ved et dybt nedskåret og kanaliseret profil med stejle brinker og begrænset kontakt til det omgivende terræn, herunder §3-beskyttede naturtyper (enge og moser if. Figur 4-5) langs vandløbet. Få steder er vandløbet dog i berøring med det omgivende terræn.

De omkringliggende arealer til Havelse Å afvander naturligt eller via dræn og tilløb til Havelse Å (se tabel 1.3., afsnit 1.4.2 i regulativ for Havelse Å).

Grødeskæringspraksis

Den ændrede grønbeskæringspraksis kan potentielt have hydraulisk indvirkning på de omkringliggende §3-beskyttede naturtyper, hvis vandføringsevnen i Havelse Å ændres i en sådan grad, at det påvirker afvanding af de omkringliggende arealer.

Forsøg med ændret grønbeskæringspraksis viser, at grønbeskæring ikke medfører signifikante eller forudsigelige ændringer i vandføringsevnen fra år til år. Forsøgene viser også, at betydelig grønbeskæring selv ved store afstrømninger typisk kun medfører begrænsede vandspejlsstigninger, da grøden lægger sig fladt hen over bunden (Annette Baattrup-Pedersen, 2024), (Miljøstyrelsen, 2017).

Anderledes forholder det sig med brinkvegetationen, der, hvis den består af stivstænglede arter, kan have betydning for afledningen af vand, især i de store afstrømninger, hvor vandspejlet står højt i vandløbsprofilen (Annette Baattrup-Pedersen, 2024), (Miljøstyrelsen, 2017). Dette imødegås i det reviderede regulativ ved introduktion af brinkskaering af de som minimum nederste 2 meter af brinken. Med introduktion af brinkskaering vil en af de to brinker være "kortklippet", hvilket begrænser modstanden fra den højt voksende og næringsrige brinkvegetation.

Slåning af brinken og fjernelse af materiale forventes over tid at kunne påvirke artssammensætningen positivt på brinkerne i retning af større variation og mindre dominans af de højt voksende og næringskrævende arter.

I regulativet er det fastlagt, at der i særlige tilfælde kan anvendes alternative redskaber til selektiv fjernelse af stivstænglede planter, herunder maskine med pincet-greb (grøde-pincet). Anvendelsen af grønbeskæring er begrænset til ekstraordinære situationer med meget store forekomster af stivstænglede arter og forudsætter en konkret vurdering fra vandløbsmyndigheden. Anvendelsen af grønbeskæring sker lokalt og i afgrænset omfang og uden indgreb i vandløbets fysiske skikkelse. Anvendelsen vurderes derfor ikke at medføre væsentlige ændringer i vandføringsevnen eller øget risiko for påvirkning af afvandingen af de omkringliggende §3-beskyttede naturtyper.

Med regulativrevisionen reduceres antallet af grønbeskæringer. Til gengæld indføres der i det reviderede regulativ brinkskaering af de som minimum nederste 2 meter af brinken. På baggrund af erfaringerne fra (Annette Baattrup-Pedersen, 2024), (Miljøstyrelsen, 2017) og ovenstående argumentation vurderes det, at på trods af et reduceret antal grønbeskæringer, vil det nye regulativ ikke påvirke vandføringsevnen i Havelse Å negativt²⁶.

Den ændrede grønbeskæringspraksis, herunder den reducerede grønbeskæringshyppighed, indførelse af brinkskaering og mulighed for selektiv anvendelse af grønbeskæring, vurderes derfor ikke at have afvandingsmæssige

²⁶ Se også konsekvensvurdering i redegørelse til Regulativ for Havelse Å, afsnit 2.7.2

konsekvenser for de omkringliggende arealer og derfor heller ikke at medføre tilstandsændringer på § 3-beskyttede naturtyper (enge og moser) langs Havelse Å.

Beplantning langs Havelse Å

Der Vandløbsmyndigheden kan beskære træer og buske langs Havelse Å i det omfang det skønnes nødvendigt og under hensyn til den grødebegrænsende effekt i vandløbet. Indgrebet vurderes ikke at have betydning for de omkringliggende §3-beskyttede naturtyper.

Tømning af Sandfang

Tømning af sandfang gennemføres som en planlagt og dokumenterede gentagende vedligeholdelsesaktivitet i selve vandløbet. Aktiviteten vurderes at være sædvanlig vedligeholdelse for at begrænse sandvandring i vandløbet og vurderes ikke at påvirke de omkringliggende arealer.

Oplægning af materiale

Oplægning af materiale vurderes ikke at have betydning for vandstanden i Havelse Å eller for afvandingen af de omkringliggende §3-beskyttede naturtyper, da oplægningen er midlertidig og materialet fjernes umiddelbart efter grødeskæring til dertil egnede arealer. Det vurderes således at materialet ikke påvirker tilstanden af de omkringliggende §3-beskyttede naturtyper.

Samlet vurdering af påvirkning dyre og planteliv

Samlet vurderes det, at regulativ for Havelse Å ikke medfører forringelse af dyre- og planteliv eller §3-beskyttede vandløb og naturtyper.

Påvirkningerne vurderes at være midlertidige, reversible og knyttet til sædvanlig drift og vedligeholdelse af vandløbet og indebærer ikke tilstandsændringer i strid med naturbeskyttelseslovens §3.

4.5 Fredning af Havelse Mølle

Dette afsnit vurderer, hvordan regulativets bestemmelser om bygværker, hegn og beplantning potentielt kan påvirke Fredningen af Havelse Mølle, der er beliggende kort før Havelse Å, munder ud i Roskilde Fjord.

4.5.1 Lovgivning

Fredninger reguleres efter kapitel 6 i Naturbeskyttelsesloven²⁷. Ifølge loven varetages fredning af landarealer af fredningsnævnet, som træffer afgørelse på baggrund af indsendte fredningsforslag.

En fredning skal, jf. lovens § 38, stk. 1 og 4, indeholde en angivelse af formålet samt de nødvendige bestemmelser – herunder påbud og forbud – vedrørende arealets anvendelse, som vurderes nødvendige for at opfylde fredningens formål.

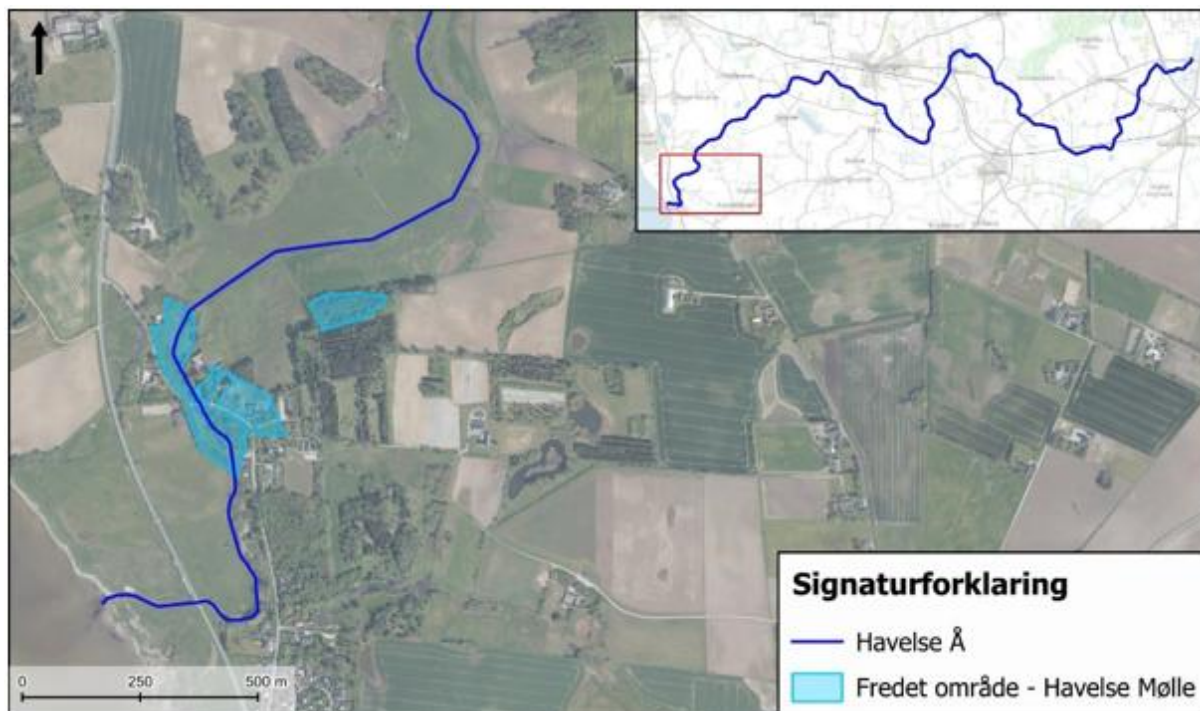
4.5.2 Metode

Vurderingen af regulativets påvirkning af fredningen ved Havelse Å er baseret på fredningsnævnsafgørelsen for Havelse Mølle af 7. december 1936, med efterfølgende ændringer som fremgår af Overfredningsnævnets kendelse af 21. august 1937 (Fredning af Havelse Mølle, 1937).

²⁷ LBK nr 927 af 28/06/2024 Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse

4.5.3 Eksisterende forhold

Fredningen omfatter en kort strækning af Havelse Å ved Havelse Mølle.

Figur 4-6: Oversigtskort af Havelse Mølle fredningen

Fredningens formål er at bevare landskabet. Bestemmelserne fremgår af afgørelserne fra 1936 og 1937 (Fredning af Havelse Mølle, 1937) og omfatter bl.a.:

- Forbud mod opførelse af bygninger
- Forbud mod plantning af træer og buske, der begrænser udsigter
- Forbud mod opsætning af plankeværker, hegn og andre indretninger, der skæmmes udsigten
- Forbud mod indretninger, som efter nævnets skøn virker skæmmende eller uhensigtsmæssige i landskabelig sammenhæng, herunder benzintanke, boder og reklameskilte

Det gældende regulativ indeholder bl.a. bestemmelser om bygværker, hegn og beplantning. Det drejer sig om følgende bestemmelser:

- Bygninger, bygværker, faste hegn, beplantning samt udgravninger og lignende anlæg af blivende karakter må ikke etableres nærmere end 5 meter fra vandløbets øverste kant, og ved rørlagte strækninger ikke nærmere end 3 meter fra rørledningens midte (jf. afsnit 1.7.1)
- Skyggegivende træer og buske på vandløbets 2 meter brede bræmme skal så vidt muligt bevares, særligt på vandløbets syd- og vestsider (jf. afsnit 1.7.8)
- Vandløbsmyndigheden kan beslutte ny beplantning på bræmmen for at øge beskygningen af vandløbet.

Disse bestemmelser videreføres langt hen ad vejen i det reviderede regulativ.

4.5.4 Vurdering

Fredningens formål er landskabsbevarelse, herunder forbud mod beplantning, der kan begrænse udsigten.

Regulativet giver vandløbsmyndigheden mulighed for at foretage ny beplantning.

Regulativet indeholder ikke bestemmelser, der påbyder beplantning, byggeri eller anlæg, som strider mod fredningens bestemmelser (jf. afsnit 4.6.3 og (Fredning af Havelse Mølle, 1937). Det vurderes derfor, at regulativets bestemmelser – både før og efter revision – er i overensstemmelse med fredningen og således ikke påvirker fredningen.

5 AFVÆERGEFORANSTALTNINGER

Ingen afvæergeforanstaltninger er nødvendige, da regulativet ikke påvirker det omkringliggende miljø.

6 KUMULATIVE EFFEKTER

Det reviderede vandløbsregulativ for Havelse Å omhandler vedligeholdelsesarbejder som ikke er akkumulerende med de igangværende reguleringsprojekter i vandløbene.

Reguleringsprojekter er engangsindgreb og det vil i forbindelse med godkendelsen af projekterne blive sikret at der ikke sker en påvirkning på Havelse Å og de forhold, som er behandlet i indeværende miljørapport.

Der er ikke kendskab til andre planer eller projekter som kan medføre en kumuleret påvirkning på Havelse Å.

7 OPSUMMERING AF HOVEDKONKLUSIONER

Overfladevand og miljømål

Revisionen af regulativet vurderes ikke at forringe eller hindre opfyldelsen af miljømålene i henhold til EU's Vandrammedirektiv og vandområdeplanerne 2021–2027. Den ændrede grødeskæringspraksis forventes at forbedre lysforhold og fremme udviklingen af kant- og undervandsvegetation til gavn for de biologiske kvalitets-elementer i Havelse Å.

Natura 2000

Regulativet påvirker ikke arter og naturtyper, der er listet på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 136 (Roskilde Fjord og Jægerspris Nordskov). Der er derfor ikke behov for en konsekvensvurdering.

Bilag IV-arter

Ingen yngle- eller rasteområder beskadiges for bilag IV-arter i området.

Dyre- og planteliv samt §3-beskyttede naturtyper

Ingen negativ påvirkning af §3-beskyttede naturtyper. Ændringerne kan forbedre naturtilstanden og skabe bedre levesteder for arter som isfugl.

Fredning af Havelse Mølle

Regulativet er i overensstemmelse med fredningens formål og bestemmelser.

Afvandingsforhold

Den ændrede grødeskæringspraksis vurderes ikke at påvirke vandføringsevnen i Havelse Å væsentligt og dermed ikke at have negative afvandingsmæssige konsekvenser for de omkringliggende arealer til Havelse Å.

Afværgeforanstaltninger og kumulative effekter

Ingen afværgeforanstaltninger er nødvendige, og der er ikke identificeret kumulative negative effekter.

8 REFERENCER

- Annette Baattrup-Pedersen, J. S. (2024). *Slutrapport: Evidensbaseret og omkostningseffektiv grødeskæring i små i små vandløb – 2019-2023*. Aarhus Universitet.
- Arter.dk. (2025). *Arter.dk*. Hentet fra Styrelsen for arealoplægning og vandmiljø: <https://arter.dk/>
- Bach, H. B.-P.-J. (2016). *Faglig udredning om grødeskæring i vandløb, Videnskabelig rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, nr. 188*. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi ©.
- BEK nr 797 af 13/06/2023. (u.d.). *Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter*.
- BEK nr 819 af 15/06/2023. (u.d.). *Bekendtgørelse om miljømål for overfladevandsområder og grundvandsforekomster*.
- Baattrup-Pedersen, A. S. (2024). *Slutrapport: Evidensbaseret og omkostningseffektiv grødeskæring i små danske vandløb*. Hentet fra <https://bio.au/forskning/forskningsomraader/livet-i-soeer-vandloeb-hav>
- Danmarks Miljøportal. (2025). *Naturdata på Danmarks Miljøportal*. Hentet fra <https://naturdata.miljoeportal.dk/>
- Danmarks Miljøundersøgelser. (2006). *Fysisk kvalitet i vandløb, Faglig rapport fra DMU nr. 590*. Hentet fra <https://www2.dmu.dk/pub/fr590.pdf>
- DCE. (2016). *Videnskabelig rapport fra DCE nr. 188, 2016; Faglig udredning om grødeskæring i vandløb*. DCE.
- Elmeros, et al. (2024). Opdatering af: Håndbog om arter på habitatdirektivets bilag IV – Del 2 – Odder og flagermus. *Videnskabelig rapport fra DCE nr. 603*.
- Elmeros, M. (2023). *Odder og fiskeredskeer i salte vande*. https://pure.au.dk/ws/portalfiles/portal/363058598/N2023_59.pdf: DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi.
- Fog, K. S. (2001). *Nordens padder og krybdyr*. Gads forlag.
- Frederikssund kommune. (2023). Klimaplan 2045 - sammen om klimaet. <https://www.frederikssund.dk/Borger/Natur-og-trafik/Klima/groen-omstilling/Klimaplan-2045>.
- Frederikssund Kommune. (2025). Spildevandsplan 2013 - 2021 inkl tillæg. <https://www.frederikssund.dk/Borger/Bolig--byggeri/din-ejendom/Vand-og-kloak/Spildevandsplan>.
- Frederikssund Kommune. (2025). Kommuneplan 2021 - 2033. <https://kommuneplan.frederikssund.dk/>.
- Fredning af Havelse Mølle, 00533.00 (Overfredningsnævnet 21. 08 1937).
- Fredshavn J., N. B., & A.K., B. M. (2025). *Bevaringsstatus for naturtyper og arter, 2025 - Habitatsdirektivets Artikel 17 - rapportering*. Hentet fra Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 51 s. Videnskabelig rapport nr. 673: https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Videnskabelige_rapporter_600-699/SR673.pdf
- Halsnæs Kommune. (2023). Klimahandleplan - fælles om fremtidens klima. <https://halsnaes.dk/borger/miljoe-og-affald/klima>.

- Halsnæs Kommune. (2025). Kommuneplan 2021 inkl. tillæg. <https://halsnaes.dk/borger/by-og-bolig/planlaegning/kommuneplan>.
- Halsnæs Kommune. (2025). Spildevandplan 2022 - 2032 inkl tillæg. <https://halsnaes.dk/borger/miljoe-og-affald/spildevand/spildevandsplan>.
- Hillerød kommune. (2023). Klimaplan - sammen om klima og grøn omstilling. <https://www.hillerod.dk/demokrati-og-indflydelse/vision-politikker-og-strategier/klimaplan-og-handleplan/>.
- Hillerød Kommune. (2025). Kommuneplan 2025 - 2037. <https://hillerod.viewer.dkplan.niras.dk/plan/32#/#%2F>.
- Hillerød Kommune. (2025). Spildevandsplan 2025. <https://hillerod.viewer.dkplan.niras.dk/plan/39#/18394>.
- Johnsen, T. L.-P. (2021). *Evidensbaseret og omkostningseffektiv grødeskæring i små danske vandløb – dataopsummering 2020*. Hentet fra Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 40 s. - Teknisk rapport nr. 209: <https://dce2.au.dk/pub/TR209.pdf>
- Kjær, C. (2023). *OPDATERING AF: HÅNDBOG OM DYREARTER PÅ HABITATDIREKTIVETS BILAG IV*. DCE - NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI.
- Miljø- og Ligestillingsministeriet. (2023). *Bekendtgørelse nr. 1098 af 21/08/2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter*. Hentet fra <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/1098>
- Miljø- og Ligestillingsministeriet. (2025). *Miljø-GIS for genbesøg af vandområdeplaner 2021-2027*. Hentet fra <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3genbesoeg2024>
- Miljøministeriet. (2020). *Vejledning til bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter*.
- Miljøministeriet. (2023). *Vandområdeplanerne 2021-2027*. København: Miljøministeriet. Hentet fra <https://mim.dk/media/njvlvax/vandomraadeplanerne-2021-2027-22-9-2023.pdf>
- Miljøministeriet. (2024). *Natura 2000-handleplan for Natura 2000-område nr. N136 Roskilde Fjord og Jægerspris Nordskov*. Frederikssund, Roskilde, Lejre, Halsnæs Kommuner og Miljøstyrelsen.
- Miljøministeriet. (2024). *Vandplansdata*. Hentet fra <https://vandplandata.dk/vp3endelig2022/vandomraade>
- Miljøstyrelsen. (2017). *Grødeskæringsvejledning, Vedledning om grødeskæring i danske vandløb, nr 25*. Hentet fra <https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2017/12/978-87-7175-604-3.pdf>
- Miljøstyrelsen. (2023). *Natura 2000-plan 2022-27. Roskilde Fjord og Jægerspris Nordskov*. Miljøstyrelsen.
- Naturbasen. (2025). *Naturbasen, Danmarks Nationale Artsportal*. Hentet fra Naturbasen.dk: <https://www.naturbasen.dk/>
- Naturstyrelsen. (2020). *Forvaltningsplan for bæver*. Miljø og fødevareministeriet.
- Regulativ for Havelse Å. (6. oktober 1992). *Frederikssund Kommune*. Hentet fra [file:///C:/Users/dksp02604/Downloads/Havelse_aa%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/dksp02604/Downloads/Havelse_aa%20(1).pdf)

- SGAV. (2025). Miljøgis - genbesøg af vandområdeplanerne 2021-2027.
<https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3genbesoeg2024>. Styrelsen for grøn arealomlægning og vandmiljø.
- SGAV. (2025). *Natura 2000-Basisanalyse 2022-27*. Hentet fra MiljøGIS:
<https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=natura2000planer3basis2020>
- Styrelsen for Grøn Arealomstilling og Vandmiljø. (2025). *Den Danske Rødliste*. Hentet fra
<https://sgavmst.dk/arter/artsforvaltning/den-danske-roedliste>
- Søgaard, B. e. (2005). *Kriterier for gunstig bevaringsstatus. naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet & fugle omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet*. . Faglig rapport fra DMU nr. 457, 3. udgave.
- Søholm, M. K. (2003). *Biologisk Institut, Odense Universitet (SDU)*. Hentet fra Ørredens (*Salmo trutta* L.) krav til de fysiske forhold i store vandløb med speciel vægt på yngelstadiet. - Habitatsundersøgelse, sammenfatning af eksisterende viden og anbefalinger til forbedring af ørredbestande på udvalgte åstrækninger. Specialrapport : https://www.fiskepleje.dk/-/media/sites/fiskepleje/fiskebiologi/fisk/oerred/bredzone_oerredyngel.pdf
- Thorsten Møller Olesen, H. C. (2009). Havlampret (*Petromyzon marinus* Linnaeus 1758) i danske vandløb 1869-2009. *Flora og Fauna* 115(2-3): 45-60 , s. <https://www.fiskepleje.dk/-/media/sites/fiskepleje/fiskebiologi/fisk/lampret/havlampret.pdf>. Hentet fra <https://www.fiskepleje.dk/-/media/sites/fiskepleje/fiskebiologi/fisk/lampret/havlampret.pdf>
- Vandmiljø, S. f. (2025). *Vandløb*. Hentet fra <https://sgavmst.dk/natur-og-jagt/naturen-i-danmark/novana-overvaagning-af-natur-og-vandmiljoe/vandloeb>
- Aarhus Universitet. (2018). *NOVANA-overvågning*. Hentet fra <https://novana.au.dk/arter/novanaau-arter-2020/sumpvindelsnegl>